

موانع و راهکارهای

توسعه

تعاون

فرهنگ

اسداله براتی، مدیر کل دفتر ترویج و توسعه مشارکتهای مردمی حسین جمشیدی، رئیس گروه برنامه ریزی وامکان سنجی تشکیل تعاونیها

طرفه و تنها از جانب جامعه بسوی کودک است و او مقاومتی در برابر این ارزش ها از خود بروز نداده و نمی تواند بر جامعه تأثیری متقابل داشته باشد. کودک بتدریج و ابتدا از طریق خانواده بعنوان میانجی با ارزشها و نهادها و واقعیت های اجتماعی آشنا می گردد. فرهنگی شدن طفل از طریق خانواده به دو طریق صورت می گیرد: ناگاهانه و آگاهانه انتقال ناگاهانه هنجارها به طفل از طریق سر مشق قرار دادن و اقتباس رفتار و کردار و گفتار والدین می گیرد و بدین ترتیب بدون آنکه والدین خود متوجه باشند کودک بتدریج با الگوهای رفتار و کرداری آشنایی می یابد که وی از سوی اطرافیان مشاهده می کند. این مرحله مرحله ای است حساس که شخصیت طفل بوسیله این الگوهای رفتار و کردار و گفتار بتدریج شکل گرفته و پایه ریزی می شود.

از طرف دیگر انتقال هنجارها به کودک از طریق آگاهانه بدین معنی است که والدین با آموزش مستقیم و امر و نهی و تشویق و یا ممانعت وی را عمداً با هنجارها و موازین زندگی اجتماعی آشنا ساخته و بگونه ای که خود ترجیح می دهند و با توجه به برداشتی که از هنجارهای اجتماعی دارند سعی در اجتماعی شدن و فرهنگی نمودن وی می نمایند. آشنایی و سپس همخوانی عمیق کودک با هنجارهای اجتماعی در دو وضعیت آگاهانه، ناگاهانه از آن جهت اهمیت فراوان دارد که این جریان، جریانی است یک سویه و بنابراین ذهن کودک مساعد و آماده است، از برای هر آنچه که می بیند، می شنود و حس می کند، در حالیکه جریان فرهنگی شدن در بزرگسالان جریانی دوسویه بدین معنا که در مورد افرادی مصداق دارد که شخصیت آنان تکوین یافته و دارای فرهنگ پیش بینی باشند. در چنین حالتی فرهنگ پذیری تبدیل به جریانی پیچیده می شود و فرهنگ جدید به سهولت فرد را تحت سلطه و تأثیر خود قرار نخواهد داد.

فرهنگ به مجموعه آداب، رسوم، عقاید، روشها و ویژگی های مادی و معنوی و نیز هنجارهایی گفته می شود که گروهها و جوامع را در برداشته و به عنوان وجه مشخصه ایشان قابل طرح می باشد. به طور کلی می توان فرهنگ را میراث اجتماعی انسان دانست که او را از سایر حیوانات متمایز می سازد. این وجوه تمایز را که منحصر به انسان است می توان مبتنی بر چهار ویژگی به شرح زیر دانست:

- تفکر و قدرت یادگیری

- تکلم

- تکنولوژی

- اجتماعی بودن (زندگی گروهی)

فرهنگی شدن در حقیقت هماهنگی و انطباق فرد با کلیه شرایط و خصوصیات فرهنگی است و معمولاً به دو صورت ممکن است واقع شود. اول بصورت طبیعی و تدریجی که همان رشد افراد در داخل شرایط فرهنگی خاص است، دوم بصورت تلاقی دو فرهنگ که بطرق مختلف ممکن است صورت گیرد. فرهنگ در برگیرنده تمام چیزهایی است که ما از مردم دیگر می آموزیم و تقریباً اعمال انسان مستقیم و یا غیر مستقیم از فرهنگ ناشی می شود و تحت نفوذ آن است. برای روشن شدن مطلب یکی از اعمال انسان را مثال می زنیم: غذا خوردن نیازی بدنی و بیولوژیک است.

تطابق با همخوانی عمیق فرد با هنجارها و موازین فرهنگی یک جامعه را فرهنگ پذیری گویند. فرهنگ پذیری یا جریانی را که طی آن فرد فرهنگی می شود می توان به دو دسته تقسیم نمود. فرهنگ پذیری یک سویه و فرهنگ پذیری دوسویه. فرهنگ پذیری یک سویه مربوط به کودکان می شود و به این دلیل یک سویه نام گرفته است که کودک در مقابل پذیرا شدن ارزش های جدید منفعل است یعنی آنکه جریان تأثیر ارزش های یک

یاریگری و سابقه آن در ایران

در طول تاریخ انسانها یاد گرفتند برای مصون ماندن از آسیب های اجتماعی، اقتصادی، خطرات محیطی و به منظور رفع نیاز های مشترکشان می توانند با ایجاد ارتباطات مناسب انسانی و ایجاد اجتماعات کوچک و بزرگ در یک زندگی اجتماعی به این مهم نائل آیند. این مهم بعلاوه ناشی از خوی و خصلت انسانها در انس گرفتن با یکدیگر، ایجاد ارتباطات عاطفی و روانی منشا می گرفت.

روح تعاون نیز از این فطرت انسانی سر منشا گرفته است. تعاون و همکاری، کمک به خود، کمک به دیگری، کمک به همدیگر در رفع نیاز ها، رفع احتیاجات مردم اعم از اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی وسیعی و تلاش در جهت بهبود و اصلاح و رفع مشکلات از اصول اساسی تعاون است.

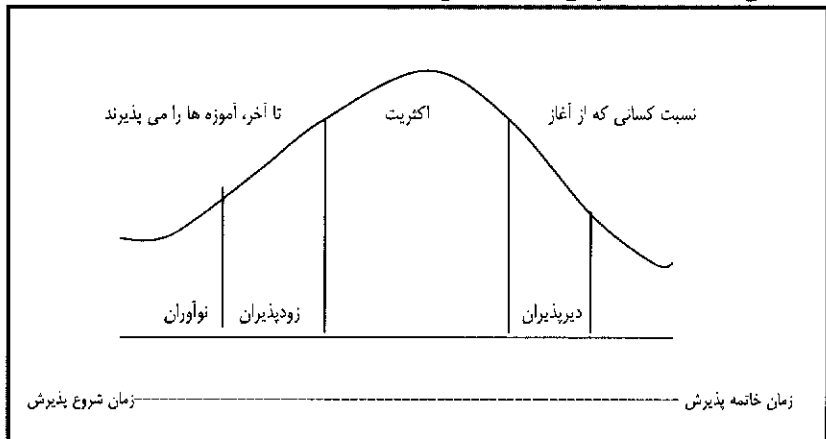
آیات و روایات دینی ما نیز به طور مکرر و متعدد بر این موارد تاکید دارند و سنت های پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) بزرگوار، نشان از روح تعاون دارند. این موضوع در بسیاری از جانوران و گیاهان نیز شناخته شده است. و بسیاری از ایشان دارای زندگی اجتماعی با سیستم های بسیار دقیق و منظم و مدیریت بالا می باشند. به عنوان نمونه می توان به زندگی مورچه و زنبور اشاره کرد که

و ورشی است که همه اعضای تعاونی بدان عمل می کنند. به عبارت دیگر سازمان دانش آفرین، سازمانی است که در آن انسان خلاق و دانش آفرین است. در صورتیکه آموزش در تعاونیها به طور مستمر اتفاق افتد، ارتقای توانمندی اعضا، موجب توسعه منابع انسانی و مشارکت همگانی خواهد گردید. در اینجاست با هوشمندسازی سازمانی در تعاونیها، آنها موجب توسعه ساختارها و بهبود کارکردهای خویش خواهند شد. از جمله بهره گیری از روش مهندسی همزمان به عنوان یک استراتژی جدید و مؤثر در رفع نیاز های تعاونی، پیش بینی همزمان تمام عوامل که بهبود، طراحی محصول و خدمات نقش مؤثری ایفا کرده و کاهش هزینه ها می گردد نفوذ به بازارهای و ورود به بازارهای جدید را تسهیل خواهد نمود.

فرهنگ پذیری در یک جامعه شامل مراحل چون فرهنگ پذیری در مرحله اولیه و فرهنگ پذیری در مراحل بعدی است. در مرحله اول افراد بدون اینکه به جنبه ها و اجزای ریز فرهنگ اعتقاد داشته باشند آنرا می پذیرند ولی اصل پذیرش فرهنگ غالباً نیازمند زمان قابل توجهی است که در طی آن افراد به تمامی هنجارها و ناهنجاریها موجود در فرهنگ رسیده و به آنها معتقد می شوند و خود را جزئی از فرهنگ می دانند. گاه افراد پس از سالها نیز نمی توانند فرهنگ یک جامعه و یا گروه را بپذیرند. بر این اساس پذیرش افراد از فرهنگ تابع منحنی زیر است.

امروزه سرمایه انسانی پایه اصلی ثروت ملت هاست و سرمایه های مادی و سایر منابع عوامل تبعی محسوب می شوند. به همین دلیل پرورش نیروهای کارآمد، راهکارهایی کلیدی برای بهره گیری بهینه از تمامی منابع و امکانات به شمار می آید. آموزش و افزایش مهارت های انسانی از جمله وجوه بارز توسعه منابع انسانی است که جهان امروز از آن به عنوان معیار ارزیابی توسعه یافتگی جوامع بشری همپای شاخصهای اقتصادی بهره می گیرد. شرکت های تعاونی نیز مانند هر نوع سازمان دیگر نیازمند اعضای تربیت یافته و آموزش دیده می باشند.

در این دیدگاه تعاونیها می بایست به عنوان سازمانهای یادگیرنده عمل نمایند. سازمانهای یادگیرنده سازمانهایی هستند دانش آفرین، که در آنها خلق دانش و آگاهیهای جدید، ابداعات و ابتکارات یک کار تخصصی نیست، بلکه نوعی رفتار همگانی

با یک تقسیم‌بندی دقیق کارها، از یک زندگی اجتماعی مناسبی برخوردارند.

بدن انسان نیز نمونه کاملی از همکاری و تعاون بین اندام هاست. هر عضو و اندام از مجموعه متناظری از اجزا تشکیل شده است. این اندامها با همکاری، کنترل، سازماندهی و هماهنگی خاصی انسان را در بقا و ادامه حیات و امکان دستیابی به اهداف حیات کمک می‌نمایند.

تعاونی‌ها همچنین می‌توانند به صورت مجمع تفکر و اندیشمندی، مشاورت و بهره‌گیری از تجربیات افراد باشند. توان فکری و توانایی جسمی و مالی افراد همواره محدود است، منطقی و عقل می‌گویند، با بهره‌گیری از افکار و اندیشه‌های دیگران در باروری و ارتقای توان و دانایی بیافزاییم و از تجربیات ایشان بهره‌گیری نماییم و همانطور که بیان شد این افکار شامل تجربیات، آداب و رسوم و سنت‌های پذیرفته شده فرهنگی، نتایج مطالعات و یافته‌های تحقیقاتی، نوآوری‌ها و... می‌شوند.

چارچوب تعاونی‌های امروز بر پایه مجلس قانون‌گذاری پایه ریزی شده است و هر چند می‌تواند کاملتر باشند، لیکن دارای چارچوب مشخصی برای تصمیم‌گیری جمعی هستند. در حال حاضر مباحث تخصصی، کمیسیون‌ها و... به نحو دیگری پیگیری می‌شوند.

نظام‌های اقتصادی در بسیاری از کشورها بر پایه اقتصاد سرمایه‌داری، سوسیالیستی و یا اسلامی بوده است. زمانی که کشورهای کمیونیستی به سرکردگی شوروی سابق به مباحث اقتصادی سوسیالیستی به معنای برابری و مساوات و عدالت محوری روی آوردند و در این زمان تصور بر آن بود که با عضویت کارگران در سهام شرکت‌ها و خروج از محیط سرمایه‌داری صرف می‌توان موجب پیروزی عدالت در کشورها گردید لیکن توسعه سهام بین کارگران در اجرا با نابرابری‌های اساسی مواجه شده و مشکلات عدیده‌ای را فراهم آورد.

تعاونی‌ها یکی از نمونه‌های مشارکت

مناسب افراد در کارها می‌باشند. امروزه توجه به مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مدیریت مورد نظر می‌باشد. اگر سطوح مشارکت افراد را در امور، شامل سطوح اجرا و تصمیم‌گیری بدانیم، مشارکت در تصمیم‌گیری با شیوه خاصی از نمونه‌های بارز و مدرن مدیریت در تعاونی‌ها می‌باشد.

کار گروهی و جمعی در ایران دارای سابقه طولانی است. علاوه بر کار گروهی، کار جمعی و یاریگری بدلیل اعتقادات مذهبی خویش در بسیاری از امور خیر و نیک مشارکت فعال داشته‌اند از جمله این موارد می‌توان به شیرواره، تراز، گله به گله، گل‌بام کنی، کارهای کشاورزی مشترک، تشکیل مجامع و انجمن‌ها، شرکت در مجامع، نشست‌ها، کمک به خود، دیگران و بکدیگر، تلاش و همت جمعی در رفع نیازها و مشکلات شهرها و روستا، بسیج و کار بسیجی، جهاد سازندگی، فعالیت‌های بهزیستی، کمک به معلولین، فعالیت‌های خیریه و عام‌المنفعه و مشارکت در مراسم‌های مختلف از جمله عزاداری‌ها و جشن‌ها و...

در آیات و روایات مانیز توجه قابل توجهی به همکاری و یاری یکدیگر در امور خیر و نیک شده است:

تعاونوا علی البر و التقوی

بر در اینجا شامل ایمان به خداوند، معاد و ملائکه و کتب آسمانی و پیامبران، بخشش مال از روی محبت به محتاجان، بیمان، مسکینان و بردگان و در راه مانده‌ها، اقامه نماز، دادن زکات، وفای به عهد و صبر در سختی‌ها و بلاها، پیشه کردن تقوی، اصلاح بین مردم و ورود به مکان‌ها از درب آن می‌باشد. این موارد می‌توانند با تامل و تفکر راهنمای مادر پیش‌بینی و طراحی تعاونی‌های مناسب غیر اقتصادی باشند.

اگر این اصل در اجتماعات اسلامی زنده شود و مردم بدون در نظر گرفتن مناسبات شخصی و خویشاوندی با کسانی که در کارهای مثبت و سازنده گام بر می‌دارند همکاری کنند و از همکاری کردن با افراد ستم‌گر و متعدی در هر گروه و طبقه

ای که باشند، خودداری می‌نمایند، بسیاری از نابسامانی‌های اجتماعی سامان می‌یابند. این موضوع می‌تواند بین کشورهای اسلامی نیز گسترش یابد.

یکی از اصول تعاونی‌ها توجه به مسائل اجتماع است. این همان اصول دینی است که ما را از بی‌توجهی به اطراف و اجتماع باز می‌دارد که اگر نسبت به بدیها بی‌توجه باشیم، بعدها بر مسلمانان مسلط می‌شوند. بلکه باید به هر طریق ممکن در جهت اصلاح آن تلاش نماییم.

حتی در روایات دینی بیان می‌نمایند که اگر مسلمانی از شما کمک بخواهد و شما کمک نکنید مسلمان نیستید و یا رسول اکرم ص می‌فرماید اگر شب بخوابید و به فکر آن نباشید که صبح گاه فکرتان حل مشکل مردم باشد، مسلمان نیستید. و روایات زیادی که توجه به امور مردم و مشکلات ایشان و رفع احتیاجات ایشان را نعمت‌های الهی دانسته‌اند.

از دیگر ویژگی‌های تعاونی‌ها عبارتند از: تجمیم سرمایه‌های اندک مردم، انباشتگی توانایی‌های فکری و مالی مردم بویژه کسانی که دارای نیازها و مشکلات مشترک می‌باشند، تامین ارتباطات گسترده، ایجاد اتحادیه‌های قدرتمند تعاونی که قادر به فعالیت‌های قابل توجه ویژه اعضا باشد، رفع مشکلات و نیازهای مشترک اعضا، ایجاد زمینه کارآفرینی و اشتغال و تامین کار تیمی سازماندهی شده با مدیریت خاص و قوی می‌باشد.

از جمله نکات مهم در تعاونی‌ها ایجاد انگیزه کار مشترک افراد، فعال بودن تمامی افراد در کارهای تعاونی و اولویت‌دهی برای کارهای اجتماعی، فرهنگی و معنوی قبل از منافع اقتصادی است.

ویژگی‌های تعاونی‌های جدید

تعاونی‌های جدید در ایران از دیرباز فعالیت‌های خود را غالباً در زمینه‌های تامین نیاز مصرف و گاه در زمینه‌های کشاورزی، مسکن آغاز نموده‌اند. طبق تعاریف موجود،

تعاونی انجمن یا تشکل مستقل و متشکل از افرادی است که به طور داوطلبانه برای تامین نیاز های مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اعضا تاسیس شده و فعالیت خود را با مشارکت و مدیریت دموکراتیک به اجرا در خواهند آورد.

هدف اصلی این تعاونی ها رفع نیاز های مشترک اعضاست و نتیجه عملکرد آنها می تواند نتایج زیر را به دنبال داشته باشد:

- تحقق عدالت اجتماعی با فراهم آوردن زمینه های رشد و توسعه بخش تعاونی همراه با عزم واراده ملی.

- جمع آوری سرمایه های کوچک مردم برای تبدیل به سرمایه های بزرگتر به شکل تعاونی و امکان با بی فعالیت مشترک - مبارزه با گرانی و توزیع نامناسب که به تعاونیهای توزیع به شکل خرید انبوه و ارزانتر کالا و فروش به اعضا با قیمت تامین کننده هزینه ها امکان پذیر است.

- کاهش هزینه های تولید با همیاری و همکاری صمیمانه اعضا، صرفه چویی و بهره برداری صحیح از امکانات و منابع در تعاونیهای تولیدی

- ایجاد اشتغال در زمینه های متعدد با سرمایه های متناسب با نوع تولید و یا خدمات و در نتیجه کاهش نرخ بالای بیکاری در جامعه

- رقابت سازنده یا بخش خصوصی در جهت تامین منافع مصرف کنندگان و مصالح عمومی برای جلوگیری از تورم بیشتر و اصلاح ساختار اقتصادی.

اهداف آینده این تعاونی ها: از جمله اهداف آینده در تعاونیها می توانند موارد زیر باشند

۱- فعالیت های اقتصادی برای رفع نیاز ها ۲- مردم سالاری مشارکتی ۳- بسیج و توسعه منابع انسانی ۴- مسئولیت اجتماعی ۵- تعاونی ملی و بین المللی

اصول بین المللی تعاونی ها عبارتند از: ۱- داوطلبانه بودن عضویت و درهای باز ۲- نظارت دموکراتیک اعضا ۳- مشارکت اقتصادی اعضا ۴- خود مختاری و استقلال

۵- آموزش و اطلاع رسانی ۶- همکاری تعاونی ها ۷- مشارکت در توسعه

همه ارزشهای تعاونی سرشار از مسئولیت نسبت به جامعه در چشم انداز های عدالت اجتماعی، اقتصادی (انصاف) می باشد و انگیزه های پنهان تشکیل تعاونی کماکان بهبود کلی جامعه است.

کی ون سوارزشهای آسیایی تعاونی ها را شامل موارد زیر می داند:

الف- ارزش های اقتصادی:

۱- ارتباط منافع ۲- ایجاد ارزش جدید ۳- پیشرفت در اقتصاد زندگی ۴- تدارک خدمت واحد ۵- توسعه اقتصاد منطقه

ب- ارزش های اجتماعی:

۱- اجرای اصل انسان گرایی ۲- یاری متقابل ۳- همبستگی اعضا ۴- نوع دوستی اعضا ۵- خود باوری در زندگی ۶- بهبود محیط زندگی

در حال حاضر تعاونی ها در ایران بیشتر به ابعاد اقتصادی توجه دارند و در این زمینه ها تشکیل می شوند ولی با توجه به اصول و مبانی مطرح شده در بحث تعاون، راهکارهای زیر را می بایست مد نظر داشت:

- توجه و تقویت مبانی فرهنگی، اجتماعی و غیر اقتصادی در تعاونی ها

- توجه به رویکرد های رفع نیاز و مشکلات خود و دیگران با دید خیر خواهانه بدون چشم داشت مادی و یا معنوی

- طراحی تعاونی های غیر انتفاعی و صرفا با اهداف مردمی و خیر خواهانه - هدایت تمامی تشکل های غیر دولتی به سمت تعاونی ها

- توسعه و گسترش تعاونی ها در زمینه هایی که منافع عموم مردم ایجاد می کند مانند موارد زیر:

* آموزشی به ویژه در مناطق محروم * بهداشتی و درمانی به ویژه در مناطق محروم

* بهبود و اصلاح محیط زیست * اطلاع رسانی و افزایش آگاهی های مردم به ویژه در مناطق محروم * بهزیستی و کمک به معلولین و کودکان

استثنایی

* بیمه ها در انحاء مختلف آن * تامین سرویس های همگانی ایاب وذهاب

* شهر داری ها و خدمات شهری * سرویس های مخابرات * آبرسانی، گاز و سوخت رسانی به ویژه در مناطق محروم

* تعاونیهای چند منظوره روستاها و شهرها به ویژه در مناطق محروم

* تعاونیهای خدمات رفاهی کارکنان وزارتخانه ها به طور الزامی (واتحادیه)

* تامین نیاز بازنشستگان با تعاونیهای تولیدی و توزیعی

* تعاونیهای ناظرین و حسابرسان تعاونیها

* صادرات و واردات کالا و خدمات * تامین نیاز نخبگان

* تامین نیاز مدیران و کارشناسان ارشد - جلب و جذب خیر خواهان عمومی به بخش تعاون در زمینه های مورد نظر موارد مذکور نیازمند فراهم نمودن بستر مناسب و ایجاد ساز و کار لازم در تشکیل و اداره اینگونه تعاونیها است که مناسب است دولت نیز از آنها حمایت جدی نماید.

در حال حاضر تعاونی ها در ۱۵ گرایش اصلی شامل:

- ۱- تعاونیهای کشاورزی ۲- تعاونیهای عمرانی ۳- تعاونیهای صنعتی ۴- تعاونیهای معدنی ۵- تعاونیهای فرش دستبافت ۶- تعاونیهای تامین نیاز تولیدکنندگان ۷- تعاونیهای خدمات ۸- تعاونیهای حمل و نقل ۹- تعاونیهای مسکن ۱۰- تعاونیهای اعتبار ۱۱- تعاونیهای تامین نیاز مصرف کنندگان ۱۲- تعاونیهای چند منظوره ۱۳- تعاونیهای تامین نیاز صنوف خدماتی ۱۴- تعاونیهای آموزشگاهی ۱۵- اتحادیه ها

البته تعاونیهایی مانند تعاونیهای زنان و دانشجویی مطرح می باشند که به طور مجزا مطرح نگردیده اند و بیش از ۹۰گرایش فرعی تشکیل شده و فعالیت دارند. براساس ابلاغیه مقام معظم رهبری در

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و سند توسعه بخش تعاون، دستیابی به اهداف سند توسعه بخش ودستیابی به سهم ۲۵ درصدی از اقتصاد کشور، عناوین جدیدی از تعاونی‌ها به شرح زیر مطرح شده است:

- شرکت تعاونی مادر (هلدینگ)
- مجتمع‌های تعاونی
- شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی بیمه اعتباری
- موسسات تعاونی (غیر انتفاعی)
- تعاونیه‌های فراگیر ملی
- تعاونیه‌های فراگیر ملی برای فقرزدایی
- تعاونی کثیرالعضو
- اتحادیه‌های تعاونی نظارت و هماهنگی
- اتحادیه تعاونی اعتبار
- اتحادیه تعاونی تخصصی اقتصادی، بازرگانی
- اتحادیه تعاونی مرکزی، استانی و سراسری

- تعاونی‌های سهامی عام، عدالت با این وجود به نظر می‌رسد توسعه و بهبود فرهنگ تعاونی در جامعه نیازمند عوامل متعدد دیگری است تا همانطور که سابقاً بیان شد فرهنگ پذیری تعاون و یاریگری در جامعه به صورت کاملاً داوطلبانه و با برخورداری از انگیزه‌های لازم و رضایت خاطر افراد صورت گیرد و باید دانست پذیرش یک فرهنگ علی‌الاصول یک فرآیند بلندمدت است و نه کوتاه مدت. از جمله رویکردهای جدیدی که می‌توان به آنها اشاره کرد به شرح زیر می‌باشند:

- ۱- توجه به هنجارها و ارزشهای گذشته و موجود یاریگری در جامعه و تقویت آنها
 - ۲- حذف و یا تعدیل ذهنیت‌های منفی نسبت به تعاونی در جامعه
- این عوامل همان فاکتورهایی هستند که می‌توانند نقش ضد ترویجی داشته باشند (این موارد ممکن است توسط مخاطبین بخش تعاونی یا عموم مردم مطرح شود ولی با واقعیت مطابقت نداشته باشد):
- نواقص موجود در قانون فعلی تعاون

- مشکلات اساسی در بحث مشارکت و شریک داشتن (نقص فرهنگی)

- از بین رفتن افکار عالی و برتر در بین افراد عادی در طی رای گیری‌ها

- مشکل یکسان بودن آراء، علی‌رغم سرمایه و فکر و تجربه متفاوت اعضای تعاونی

- مشکلات اجرایی که غالباً مدیران تعاونی بلا تغییر می‌مانند

- گاه شکایات و بازرسی‌هایی نتیجه‌مانده و حتی وزارت تعاون نیز پاسخگو نیست

- بانک‌ها مجدداً طرح‌ها را بررسی می‌کنند و محاسبات وزارت تعاون واسطه‌ای است.

- همان قوانین بانکی در آورده، سود وام و تضمین‌های ملکی و سند و سفته برقرار است و توفیری ندارد

- وزارت تعاون توانایی اعطای زمین و یا مجوز بهره برداری یا ثبت شرکت را ندارد.

- تعاونیه‌های زیادی وجود دارند که به دلایل مختلف راکد شده، کمک‌چندانی توسط وزارت تعاون به ایشان نشده است (۲۵ هزار مورد).

- غالباً آموزش و تحقیق و ترویج نقش قابل توجهی برای تعاونی‌های ایفا نکرده است.

- تعاونیه‌های موجود مانند مصرف، مسکن، اعتبار و... غالباً مزایای قابل توجهی برای اعضا نداشته‌اند و برخی تعاونیه‌های تولیدی عملاً تعاونی نیستند.

- بیشترین ترویج برای تعاونیه‌ها عملکرد خوب آنهاست و نه تبلیغات.

- تعاونیه‌ها نیز مانند شرکت‌های خصوصی اند و تفاوت چندانی ندارند.

- در تعاونیه‌ها امتیازات خاصی برای مدیران و اعضای فعال قابل نیستند بنابراین در نهایت برای پاداش جزیی باید مجمع به آن رای بدهند. بنابراین رقبتی برای فعالیت نیست.

- توسعه از طریق تعاونیه‌ها یک کار جهادی و بسیجی است که همه افراد به آن رقبت نمی‌کنند بنابراین مشارکت اعضا براحتی میسر

نیست و نیز توسعه تعاونیه‌ها.

- تخلف‌هایی در تعاونیه‌ها وجود دارد و اعضا نمی‌توانند در مواردی حقوق خود را بگیرند.

- خروج ابتکار عمل از دست افراد ساعی و انزوای افراد با هوش و خلاق

- تعلل قابل توجه در انجام امور و تصمیم گیری‌ها نسبت به بخش خصوصی

- عدم امکان اجرای اصول تعاون

- عدم همکاری اعضا بویژه در تعاونیه‌های بزرگ (ایجاد حالت انفعال)

۳- توجه به محرومان و توسعه تعاونیه‌ها در جهت رفاه عمومی بویژه فقرا

۴- توجه به ابعاد اجتماعی، فرهنگی در تعاونیه‌ها و در مراحل بعدی به ابعاد اقتصادی (پیشنهاد طراحی مکانیزم‌های غیر انتفاعی)

۵- ایجاد ساختارهای اصلاح شده از تعاونیه‌ها و قوانین و ضوابط موجود

۶- آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی و آموزش‌های لازم جهت عموم مردم

۷- بهره‌گیری از اقشار و گروه‌های مطرح، بویژه رهبران دینی و مذهبی در این خصوص

۸- بهره‌گیری از نظام‌های بسیج عمومی

۹- جامعه و عموم مردم می‌بایست تحول‌رادر اثر ایجاد تعاونی‌ها احساس نمایند

۱۰- ایجاد و توسعه تعاونیه‌ها از جایی که زمینه توسعه آنها فراهم بوده و بخوبی احساس می‌شود مانند روستاها شروع گردد

۱۱- رفع موانع موجود در انگیزه ایجاد تعاونی (مانند قوانین، هر نفر یک رای در برخی موارد، سرمایه و محدودیتها، بازرسی و حسابرسی، توجه به اعضا...)

۱۲- اصلاح ساختار وزارت تعاون، قوانین و ضوابط و کمک و حمایت به بخش تعاون

۱۳- بهبود وضعیت تعاونی‌های راکد

۱۴- الزام در قوانین و مقررات رفاهی ویژه تعاونی‌ها (تسهیل‌کننده رشد)

۱۵- باز مهندسی در تعاونی‌ها

۱۶- توجه به اعضا و طراحی و قانونمند

نمودن مکانیزم توجه به عضو. در واقع بتوانیم با طراحی مکانیزم های لازم پاسخ منطقی به این پرسش اعضا را بدهیم که چرا در تعاونی فعال نیستیم؟

- ایجاد سیستم های ارتباطی سریع، در دسترس و مطمئن:

- * بین اعضا
- * بین عضو و مدیران
- * بین عضو و بازرس یا بازرین
- * بین عضو و بخش تعاون (وزارت تعاون و زیر مجموعه، اتحادیه، اتاق و...)

- امکان دسترسی هر لحظه به آخرین اطلاعات شخصی خود و اطلاعات عمومی در تعاونی

- امکان دسترسی به پیشرفت کاری تعاونی خود، نتیجه فعالیت مدیران در پروژه ها و اظهار نظر و امکان پیگیری و دریافت پاسخ

- ایجاد اطمینان از سود مند بودن فعالیت های تعاونی از جهت اجتماعی و اقتصادی برای خود، دیگران و جامعه به طوریکه توجه به وضعیت اقتصادی و اجتماعی موجود به مشارکت رغبت پیدا کند

- ملموس بودن خدمات تعاونی به اعضا و جامعه توسط اعضا

- توسعه آموزش به اعضا در تمامی زمینه های مورد نیازی که احساس می شود

- اصلاح سیستم تعاونی برای رفع درخواست های تک تک اعضا

- ارائه مشاوره علمی و روانشناسی و... برای تک تک اعضا

- تسهیل شرایط بسیار ساده عضو برای ورود یا خروج از تعاونی با دریافت تمامی حقوق خود

- در دسترس بودن و به حداقل رساندن زمان دریافت حقوق قانونی و یا سود تعاونی توسط اعضا

- طراحی نظام پیشنهادات موثر علمی و کمک به اعضا در اجرای پروژه های خود

- طراحی گروه های رهبری و پیگیری که به طور منطقی، جدی و محترمانه از توانایی های اعضا بهره گیری نمایند

- رعایت تمام آدابی که می تواند عضو را مجذوب تعاونی کند و تعاونی را مال خود بداند و اعضا را اعضای یک خانواده

۱۷- اصلاح سیستم رای گیری در تعاونی ها: رای گیری در زمانی منطقی است که:

- افراد خبره، باتجربه و مورد قبول عامه، حرف مشخصی نداشته باشند

- از نتایج علمی، محاسباتی و یا تحقیقی به انتخاب مشخصی نرسیده باشیم و یا نتوانیم بعدا برسیم.

- تفاوت قابل ملاحظه ای بین کاندیداها (اشخاص و مورد ها) وجود نداشته باشد

- اصول لازم توسط تمام کاندیداها رعایت شود.

- با کمی سخت گیری در معیار ها نیز به نتایج مشخصی برسیم

- به تعداد افراد، میزان سرمایه، و میزان هویت علمی و تجربی و عوامل دیگر طی

فرمول مشخصی بها دهیم

- حتی الا مکان همه افراد حضور داشته باشند

- زمان کافی برای تفکر، بررسی و انتخاب فراهم باشد

- دلیلی برای رد افراد، نظریه ها و ایده ها وجود نداشته باشد

- سوابق در نظر گرفته شود

- در کوتاه مدت جواب معلوم نشود و تصمیم در زمان کمتری ضروری باشد

بنابراین توصیه آنست که در صورت امکان رای گیری نکنیم (مانند قرعه کشی که

باهمین شروط قابل بیان است) و در صورت نیاز مکانیزم مشخصی رعایت شود و اساسا

نباید از حربه وقت کم در رعایت نکردن اصول استفاده کرد که معمولا این موضوع

به اصل کار ضربه زده و از درجه صحت آن می کاهد.

۱۸- توسعه فرهنگ تعاونی نیازمند طراحی محتوی، الگوسازی، طراحی ابزار

و روشها و بکار گیری مناسب آنهاست و می بایست به عوامل متعدد داخلی و خارجی، زمانی و مکانی توجه لازم را مبذول داشت.

۱۹- تامین و ایجاد انگیزه لازم با بهره

گیری از عوامل مختلف و ایجاد شور کاری بویژه در فرهنگ ایرانی از اهمیت بالایی برخوردار است.

مدیریت و تغییرات اثر بخش به طور کلی برای ایجاد تغییرات اثر بخش

در یک جامعه یا سازمان و یا شرکت به ازای هر ایده و یا طرح جدید می بایست موارد زیر

رعایت گردد:

الف - بعد تجاری و یا کسب کار (مهندسی) ب- بعد انسانی (بعد روانشناسی)

تغییرات موفقیت آمیز در یک جامعه، سازمان یا شرکت هنگامی شکل می گیرد

که هر دو بعد تجاری و رفتاری همزمان مورد آنالیز قرار گرفته و در زمان تغییرات به آنها

توجه شود.

الف - ابعاد تجاری یا کسب و کار:

هر برنامه ای برای رسیدن به یک هدف یا اهداف خاصی اقدام به انجام تغییرات می کند.

به عبارت بهتر برای هر تغییر هدف یا اهدافی متصور است. این اهداف می تواند شامل موارد

زیر باشد:

۱. نیاز تجاری یا دسترسی به فرصت های موجود

۲. تعریف پروژه های جدید

۳. طراحی راهکار های مورد نیاز برای توسعه

۴. توسعه فرآیندها و راه اندازی سیستم های جدید

۵. اجرای راهکار های جدید در داخل جامعه یا سازمان

در واقع هر تغییر از مراحل نیاز به تغییر، طراحی تغییرات، اجرای تغییرات

و مراحل بعد از تغییرات گذر کرده و سپس اثر بخشی تغییرات و موفقیت آمیز بودن آنها

و میزان دسترسی به اهداف مورد بررسی قرار می گیرد. آنچه که در کشور ما بیشتر

رخ میدهد، انجام سریع تغییرات با استفاده از بعد تجاری است و به ابعاد انسانی توجه کمتری میشود.

ب- ابعاد انسانی

ابعاد انسانی تغییرات از موارد مهمی است که بایستی قبل از شروع بعد تجاری تغییرات

آغاز شود. این ابعاد به شرح زیر می باشند:

۱. مرحله آگاهی نیاز به تغییرات
۲. مرحله ایجاد انگیزه برای انجام تغییرات
۳. مرحله ایجاد دانش تغییرات
۴. مرحله ایجاد استعداد برای کسب مهارت‌ها و تغییر رفتارها
۵. مرحله تقویت و پشتیبانی از تغییرات از جمله اقدامات در ارتباط با هر یک از موارد نامبرده به شرح جدول زیر می باشند.

ابعاد انسانی و راهکارهای مورد نیاز برای هر مرحله بهره گیری از روش های رقابتی

برای موفقیت در بازارهای رقابتی (رقبای بخش تعاون عبارتند از: بخش خصوصی، بخش دولتی و ذهنیت افراد) مراحل زیر

پیشنهاد می گردد:

مرحله اول - ارزش آفرینی (value proposition):

این مرحله شامل تعهدی تلویحی است که ما به مشتری و مخاطبین می دهیم تا مجموعه ویژه‌ای از ارزش‌های را به او عرضه نماییم و در حقیقت به عنوان هدف تعیین می‌شود ارزش‌هایی چون قیمت مناسب، کیفیت عالی، کارایی کافی، تضمین لازم و...

مرحله دوم - گزینش الگوی عملیاتی ارزش گرا (value Driven):

انتخاب ترکیبی مناسب از عوامل که شرکت را در انجام تعهد «ارزش آفرینی» توانمند می‌سازد و به عنوان ابزار کار رسیدن به هدف تلقی می‌شود، مانند فرایندهای عملیاتی نظام مدیریتی، ساختار سازمانی، ساختار فرهنگی و...

مرحله سوم - انضباط ارزشی (value Discipline):

در این مرحله توجه به ارزش آفریده شده یکی از ارزش‌های چهارگانه زیر به عنوان ارزش برتر انتخاب می‌شود تا فرایندهای عملیاتی در جهت آن سازماندهی شود (ارزش اول، برتری در فراورش کالا یا خدمات، ارزش دوم، عرضه فرآورده برتر و بی‌هدف، ارزش سوم، مشتری‌نوازی، ارزش چهارم، قیمت کمتر)

موارد بالا به عنوان راهکارهای توسعه و پیشبرد اهداف سازمانی در عرصه‌های اقتصادی و تکنولوژیک و متودها و رویه‌ها مطرح می‌باشند که بدیهی است با پیش‌بینی تغییرات لازم در عرصه‌های اجتماعی، ارائه خدمات، آموزش و در گروه‌ها و جوامع بزرگتر قابل تعمیم خواهند بود.

مزایای تعاون

در صورتی که تعاونی‌ها در طی فرآیند مناسب تشکیل، سازماندهی، مدیریت به بهره‌برداری برسند و اصول لازم را رعایت نمایند از مزایا و ویژگی‌های خاصی برخوردار خواهند بود. این مزایا می‌تواند گاه به صورت فردی بوده و موجب ارتقا و توسعه و رفع نیازهای افراد گردد و یا منافع ویژه اجتماعی را جهت جامعه فراهم نماید. بدیهی است دولت‌ها می‌بایست ضمن تأمین الزامات کار، حمایت‌ها و هدایت و نظارت‌های لازم را از تعاونی‌ها به عمل آورند:

- ۱- تعاونی و بهره‌وری ۲- تعاونی‌ها و توسعه پایدار ۳- تعاونی‌ها و فقرزدایی ۴- تعاونی‌ها و عدالت اجتماعی ۵- تعاونی‌ها و اشتغال پایدار ۶- توسعه ارتباطات بین‌المللی ۷- بهره‌گیری بهینه از پتانسیل‌های ملی و اجتماعی ۸- رفع نیازها و مشکلات اعضا (اجتماع) ۹- کاهش قابل توجه تصدیهای دولت و فراهم شدن زمینه انجام فعالیت‌های معوقه ذریبط ۱۰- توسعه آموزش‌های عمومی و اختصاصی ۱۱- بهبود سیستم‌های کنترلی و نظارتی در جامعه ۱۲- اصلاح محیط زیست ۱۳- بهبود خدمات شهری ۱۴- بهبود وضعیت بهداشت و درمان ۱۵- توجه بیشتر عموم مردم به مباحث اجتماعی و جامعه و تلاش در رفع آنها ۱۶- توسعه مشارکت

ابعاد انسانی تغییرات	راهکارهای مورد نیاز
۱ آگاهی از نیاز به تغییرات	- ارتباطات مدیر پروژه - نتایج اجرا و عملکرد برنامه های گذشته - آگاهی از نیاز مشتری - تغییرات در بازارها - نیازهای تکنولوژیکی و ابزاری
۲ ایجاد انگیزه برای انجام تغییرات	- تشریح وضعیت موجود در گروه و مقایسه با وضعیت مورد نظر - ناخشنودی از وضعیت موجود - اعتماد سازی و جلب رضایت - توسعه مشارکت افراد - پیامد های منفی قریب الوقوع - امنیت، توسعه اشتغال - مسئولیت های آتی - اعتماد به رهبری سازمانی - امید واری به آینده - احساس تعلق به سازمان و گروه و جامعه
۳ ایجاد دانش تغییرات	- آموزش های علمی و عملی - افزایش سطح دسترسی به اطلاعات - کارآموزی و شبیه سازی
۴ ایجاد اعتماد برای کسب مهارت‌ها و تغییر رفتارها	- تمرین و آزمایش روشهای جدید - مشاوره و کارگیزی روشها - کاهش محدودیتها و منابع انسانی - کارگیزی روشهای تقویت ذهن و فکر
۵ تقویت و پشتیبانی از تغییرات	- اصلاحی های علمی چرخه های - کنترل و حمایت از افراد در مقابل پشتیبانی کسب - برگرایی جنبهها و ارزشها - قدرتی

موثر افراد در کارها ۱۷- بهبود ارتقای سطح اقتصادی کشور (GNP).

در این قسمت به بیان مختصری از ارتباط تعاون با برخی مولفه‌های نامبرده می‌پردازیم:

توسعه پایدار و توسعه تعاونیها با ترویج تعاون

توسعه شامل چهار جنبه اصلی است که عبارتند از توسعه آموزشی، توسعه فرهنگی - اجتماعی، توسعه علمی - صنعتی و توسعه اقتصادی.

در این ارتباط رسالت‌ها و وظایف ترویج تعاون در توسعه پایدار عبارتند از:

۱- توسعه آموزش‌های عمومی در خصوص خطرات

۲- ایجاد حساسیت نسبت به منابع و امکانات موجود

۳- توصیه و آموزش روش‌های نوین در خصوص امور مختلفی چون کشاورزی و حفاظت محیط زیست

۴- آموزش و توصیه در خصوص بکارگیری امور فنی در فعالیت‌ها

۵- آموزش مروجان در زمینه‌های مختلف عمومی و تخصصی

۶- آموزش خطرات عدم بکارگیری روش‌های علمی در انجام امور

۷- تمرکز تحقیقات روی فعالیت‌ها و بکارگیری نتیجه یافته‌های تحقیقاتی

۸- آموزش خانوارهای شهری و روستایی در بهداشت و کاهش موآلید

۹- ارائه آموزش‌های لازم در ارتقای سطح بهره‌وری

۱۰- گسترش و توسعه فعالیت‌ها در خصوص مواردی چون حفظ محیط زیست، کشاورزی، تعاون، بهره‌وری و امور که دستیابی به توسعه پایدار موثرند. (ابراهیمی ۱۳۸۲).

بهره‌وری و توسعه و ترویج فرهنگ تعاونی

در یک مقایسه ساده بین عوامل موثر در

بهره‌وری و هدف‌های تعاون و ترویج بخوبی می‌توان دریافت که ترویج در تعاون هدف‌های مشابهی را در بهره‌وری دنبال می‌نماید. از جمله این موارد عبارتند از:

۱- اعتقاد به کار گروهی و مشارکت اعضا

۲- انتخاب و دموکراسی

۳- اعتقاد به مدیران

۴- سهیم بودن افراد در منافع حاصل از شرکت

۵- اهداف مشترک سازمانی و مصوب در مجامع

۶- وجود سیستم‌های ارتباطی موثر در تعاونیها

۷- تاکید بر آموزش در تعاونیها و توسط تعاونیها

۸- پذیرش افراد مخالف و...

که تمامی دال بر حرکت تعاون و ترویج در جهت بهره‌وری است.

مزایای رقابتی بخش تعاون

مزیت رقابتی موضوعی است که امروزه در بحث بازار و گسترش بازار به ویژه در فروش محصولات تولیدی کارخانجات و ارائه خدمات شرکت‌ها از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. این موضوع در حال حاضر قابل بسط و تعمیم به سطح کشورها بوده و کشورها با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و سایر عوامل برتری خود را نسبت به سایر رقبای بدست آورده و از آن در جهت توسعه و دستیابی به سهم بیشتر در بازار بهره‌گیری می‌نمایند.

در خصوص بخش تعاون و تعاونیها، مزایای رقابتی بخش که بتوانند نسبت به دو بخش دیگر (دولتی و خصوصی) جاذبه بیشتری را فراهم نمایند و توسعه آنها موجب شوند از امور اساسی است که می‌بایست مورد توجه قرار گیرد چرا که بدون توجه به این موضوع اصولاً گسترش تعاونی‌ها شکل نمی‌گیرد و یا صرفاً مصنوعی است و پایدار نخواهد بود. در واقع این همان دید محاسباتی توجیه فنی و اقتصادی و اجتماعی است که از خارج از

مجموعه در نظر گرفته می‌شود.

با این حال باید دانست تعاونی‌ها اصولاً دارای ابعاد اقتصادی و اجتماعی اند و با توجه به دیدگاهها و نگرش‌های جدیدی که برای آنها برشمردیم، توسعه تعاونیها در ابعاد فرهنگی و اجتماعی و کاهش رویکرد‌های اقتصادی، نقش آنرا در ابعاد اقتصادی کم رنگ نموده و طبیعتاً مطابق با معیارهای اولیه علم اقتصاد، سرمایه کمتری را به سمت خود جلب و جذب خواهد کرد. در حالیکه به نظر می‌رسد رویکرد اساسی توسعه بخش تعاون با جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی امکان پذیر خواهد شد. در اینجا به چند نکته مهم در این ارتباط می‌پردازیم:

۱. رویکردهای تعاونی‌ها صرفاً اقتصادی نیست، اگر چنین بود شاید نیازی به طرح موضوع تعاون نبود و شرکت‌های خصوصی موجود می‌توانستند موارد را انجام دهند. بنابراین دولت‌ها با توجه به مزایای متعدد تعاونی بویژه از جهت رفاه عمومی و عدالت اجتماعی، ضروریست با اصلاح ساختار فعلی، ضمن توجه و عنایت به تعاونی‌ها با باز مهندسی ساختار تعاونی موجب ارتقای توان رقابتی تعاونی، بهبود اقتصاد جامعه شده و از طرف دیگر مانع تقویت و حرکت فعالانه و بانشاط بخش خصوصی (غیر تعاونی) نشود. در هر حال می‌توان دریافت که در طرح جدید تعاونی، همان اصول ایجاد سینی‌زری، بهره‌وری و توسعه پایدار حفظ گردد و به نظر می‌رسد در حال حاضر تعاونی‌های موفق نیز با این ویژگی‌ها در کشور داشته باشیم.

۲. تجربیات در بسیاری از کشورها و حتی ایران نشان می‌دهند، تعاونی‌ها می‌توانند در برخی از گرایش‌های خاص حرف اول را بزنند. با توجه به پتانسیل‌های متفاوت در کشورها و یا مناطق مختلف، در برخی نقاط، تعاونی‌ها غالب فعالیت در یک گرایش را به طور موفق در دست دارند. بنابراین می‌توان با جستجوی موضوع در داخل کشور در این جهت تلاش نمود.

۳. به نظر می‌رسد با اجرای ضوابط و قوانین موجود و بکارگیری شیوه‌های ابتکاری،

تعاونی ها می توانند مزیت رقابتی مناسبی را در مقابل بخش های دیگر داشته باشند. تشکیل خوشه های تعاونی، برقراری ارتباط موثر بین تعاونی ها، توجه به محرومین، توجه به مسائل اجتماع و... از جمله موارد دیگر این اصل می باشند.

۴. مشتری مداری و توجه به نیازهای جامعه یکی از مهمترین کلیدهای طلایی تعاونی در دستیابی به برتری رقابتی است. مشتری های بخش تعاون شامل مشتریان محصولات تولیدی و خدمات ارائه شده، مشتریان داخلی و خارج از سیستم، مدیران، دستگاهها، بخش دولتی و بخش خصوصی و... می باشند که نیاز مند باز خور های کافی از اطلاعات، آگاهی و کیفیت می باشند.

۵. لازم به یادآوری نیست که عوامل توسعه پایدار همراه با توسعه تعاونیهاست و می بایست همواره مد نظر قرار گیرد.

۶. تعاونیها علاوه بر ویژگیهای اقتصادی به دلایل زیر بر شکل های غیر تعاونی ارجحیت دارند:

- ارزشهای غیر استثماری تعاونیها
- ارزش های کاهش فقر در تعاونیها
- ارزش خود اتکایی در تعاونیها
- ارزش عدم تمرکز و مشارکت عمومی در تعاونیها

- ارزش اخلاقی در تعاونیها
 - ارزش کارایی منابع در تعاونیها
 - ارزش جهانی تعاونیها
- در این بخش به برخی از سیاستهای ناکارآمد و نیز سیاستهای موفق در توسعه تعاونیها اشاره می نمایم:

الف) سیاستهای ناکارآمد:

- * شکست تعاونیهای غیر خود گردان
- * قایل شدن امتیاز انحصاری برای تعاونیها

* بی تفاوتی دولت نسبت به توسعه و یا محدود ساختن تعاونیها

* توسعه تعاونیها از بیرون و یا ترویج آن از بالا

* دخالت دولت در مدیریت تعاونیها

* ارایه کمکهای فنی در سطح خرد

* دخالت بیش از حد دولت در زمینه ثبت و نظارت بر اقتصاد تعاون

* کمک مالی مستقیم، سوبسیدهای مستقیم و پنهان

ب) سیاستهای موفق:

* احترام به مبانی خودگردانی تعاونیها

* ایجاد یک محیط رسانا برای توسعه تعاونیها

* تقویت ظرفیت فنی سازمانهای حمایت کننده تعاونیها

* گسترش تعاونیهای اعتباری

* خارج کردن ساختار تعاونیها از کنترل دولت

* تمرکز بر ارزشها و روح تعاونیها

* جایگزین ساختن مدیریت کار آمد به تفویض اختیار

* توسعه تعاونیها از داخل اجتماع که دارای اهمیت و اهداف مشترک هستند.

* ایجاد مکانیزم یکپارچگی عمودی در تعاونیها

* ایجاد مکانیزم یکپارچگی افقی در تعاونیها

* توسعه سازمانهای پشتیبانی کننده غیر دولتی

* تأکید بر استقلال هیئت مدیره تعاونیها

* ترویج تعاونیهای اجتماعی.

تعاونی های سنتی یاریگری و شکل نوین تعاونی ها

فعالیت های تعاونی در گذشته به صورت های کلی زیر انجام می گرفته است که آنها را از جهات مختلف می توان تقسیم بندی نمود.

الف- از نظر هدف اصلی تشکیل تعاونی یا گروه

- برطرف نمودن یک مشکل اجتماعی در جامعه (در این حالت خود افراد ممکن بود دچار مساله ای نباشند)

- رفع نیاز های مشترک اعضا

ب- از نظر هدف درآمذزایی تعاونی یا گروه

- همکاری گروه با هدف ایجاد درآمد

اقتصادی

- همکاری افراد بدون توجه به مباحث اقتصادی (این مقوله می توانست شامل گروههای سیاسی، مذهبی، اجتماعی و سایر تشکل ها باشد.) این موارد شامل تمامی همکاریهای مردمی، گروهی و فرد به فرد بوده است که اساسا مباحث اقتصادی در آنها مطرح نبوده است.

- همپارهای اقتصادی: در این نوع فعالیت ها منافع اقتصادی جمع مد نظر بوده است لیکن منافع اجتماعی و عمومی از اولویت لازم برخوردار بوده اند. از انواع این گونه فعالیت ها عبارتند از:

* فعالیت ها و کمک های خیر خواهانه و بلاعوض

* دارای بازگشت و با باز پرداخت به صورت قرض الحسنه

* با باز پرداخت در قبال انجام فعالیتی مشابه و قابل قبول عرف

* با شکلی اقتصادی به نحوی صرفا گروه بتواند ادامه حیات داده و ضرر ندهد (غیر انتفاعی)

* گروههای باهدف ایجاد سود اقتصادی برای گروه و یا جامعه

ج - بر اساس نوع فعالیت های گروهها

گروهها از جهت نوع فعالیت نیز قابل تقسیم بندی اند و در هر بخش می توانند به موارد زیر تقسیم شوند:

کشاورزی، عمرانی، خدماتی، مالی و اعتباری، تولیدی، اجتماعی، آموزشی و... از جمله موارد اختلاف بین تعاونی های سنتی یاریگری و شکل نوین تعاونی ها عبارتند از:

۱. انگیزه فعالیت های یاریگری غالبا اعتقادات دینی، وجدانی و یا کمک به هم نوع و نیز کمک متقابل به یکدیگر بوده است

۲. در انجام فعالیت های کمک و همپاری سنتی، مباحث اقتصادی کمتر مد نظر بوده است.

۳. مشارکت فعال تمام اعضا در تعاونی های سنتی به نسبت سهم خود و یا بیشتر

وجود داشته است.

۴. تعاونی‌ها با مدیریت وره‌بری روحانیون دینی و یا بزرگان پذیرفته شده محلی و مناطق بوده است.

۵. بحث رای گیری بیشتر به صورت پذیرش عرف و منطق موجود و به عبارت دیگر با تصویب قریب به ۱۰۰ درصد افراد بوده است.

۶. نظارت بر امور یا نیاز نبوده و یا به صورت همگانی بوده است.

۷. امکان دسترسی اعضا به یکدیگر و یا مدیر به سهولت فراهم بود.

۸. در فعالیت‌هایی که جنبه اقتصادی نیز نداشت، مشارکت، همفکری و همکاری می کردند.

۹. افراد با تشکیل گروهها بیشتر از خود به دیگران کمک می کردند (به ویژه محرومان)

۱۰. در نظام سنتی تعاونی حمایت مالی دولت تقریباً مطرح نیست.

۱۱. تعاونی‌های سنتی کاملاً بر اساس نیازهای فرهنگی، مذهبی، قومی یا جغرافیایی و سایر مناسبات اجتماعی منطقه ایجاد می شوند که کاملاً با احوال داخلی منطقه فعالیت متناسب بوده است (برنامه از بالا به پایین نیست).

۱۲. مسئولیت پذیری اعضا امری طبیعی و اجتناب ناپذیر است.

۱۳. با مشارکت افراد در فعالیت‌های تعاونی، رضایت خاطر ایشان به خوبی جلب شده و نتایج کار ملموس بود.

با این حال تعاونی‌های جدید با وجود کاستی‌ها، بر اساس برخی ایرادات موجود در تشکل‌های یاریگری گذشته شکل گرفته و قانونمند گردیده اند. که ضروریست به منظور بهبود کارایی، اثر بخشی، رعایت عدالت و سایر مباحث حسب مورد دچار اصلاحات شوند.

نقش تعاونیها در توسعه کشورها

پیشرفت‌های فناوری مناطق مختلف جهان را به سرعت به هم متصل می کند و

به تجربه فرهنگ‌های دیگر روی می آورند. تفاهم مردمان امروز، از نسل قبل از ما بیشتر است. این بخش از جهانی شدن جدید است و البته فرصت‌های عظیمی برای تعاونیها فراهم می سازد.

کشور فیلیپین در یک تجربه موفق در سال ۱۹۹۰ تصمیم گرفت تا با بکارگیری الگوهای جدید وارد قرن ۲۱ شود. این موارد عبارت بودند از:

توسعه اجتماعی: به منزله ابزار توسعه، اجرای پروژه‌های ویژه، تشکیل شبکه، عامل ارتباط و انسجام، حفظ مقررات، بهسازی کیفی و تصمیم به رهبری جوانان که هدف آن، تبدیل تعاونیها به ابزاری کارآمد برای نیل به توسعه اجتماعی از تمامی جهات انسانی آن است.

نهضت مردمی: با خانه سازی، تقویت و توسعه عضویت، تبلیغ و شناساندن تعاونیها، افزایش فعالیت‌های تعاونی، افزایش صلاحیت تعاونیها و همکاری موثر با امور خانه‌سازی سرو کار دارد و هدف آن تبدیل تعاونی و به یک نیروی سوم است.

فعالیت‌های متفاوت اقتصادی مشوق پرداختن به امور جدید، افزایش پس انداز، ایجاد و افزایش ذخائر، تحول زیادت‌تر، سودآوری بیشتر، داد و ستد زیادت‌تر در میان تعاونیها و توسعه مدیریت مالی است تا با کمک آن حامی سایر فعالیت‌های اقتصادی می باشد.

امور داخلی: به بهسازی افراد، عدم تمرکز در عملیات، استفاده از نظام‌های موثر و اثر بخش سازمانی، کارایی هزینه‌ها و مدیریت و هدف اصلی آن کارایی بیشتر نظام‌های تعاونی می‌پردازد. اهداف اصلی آن کارایی بیشتر نظام‌های اداری و روشهای انجام شده است.

تعاونیها می‌توانند از طریق همکاری متقابل نه فقط برای خودشان بازار تامین کنند بلکه به دلیل ماهیت خاص خود تصویری اخلاقی برای بازار تجارت بوجود بیاورند. تعاونیها می‌توانند نقشی مهم در زمینه فهم صحیح جهانی شدن داشته باشند.

سنت برابری، دموکراسی، عدالت و رعایت دیگران موجب میشود که تعاونیها به حق در جهت بهسازی زندگی مردم حرکت کنند. تفاوت تعاونی با غیر تعاونی را به سادگی می‌توان ملاحظه کرد. برای ایجاد یک سازمان غیر تعاونی، ابتدا باید منابع مادی را فراهم کرد، سپس باید به سرمایه اندوزی روی آورد، اما برای ایجاد تعاونیها ابتدا باید گردهم آمد و سپس به کمک ارزشهای انسانی اتحادیه درست کرد.

در سالهای اخیر تلاشهای زیادی در جهت بهبود اوضاع و وضعیت اقتصادی و اجتماعی انسانها صورت گرفته و الگوهای بسیاری برای نیل به این اهداف ارائه گردیده است اما به لحاظ شرایط و امکانات موجود در این کشورها و در نظر گرفتن خصوصیات و ویژگیهای خاص آنان عملاً به رشد اقتصادی مطلوب و توسعه دلخواه منجر نشده است. مثلاً انواع سرمایه گذاری در این کشورها نتوانسته است از یکسو بعلت خصوصیات محدود اقتصادی موجب گسترش ظرفیت و به موازات آن تمرکز فعل و انفعالات اقتصادی گردد و از سوی دیگر در اثر فقدان برنامه ریزی و عدم تناسب در برنامه‌های مختلف توسعه و مشکلات مختلف ساختاری و فرهنگی این سرمایه گذاری نتوانسته باعث بوجود آمدن فعل و انفعالاتی گردد که برای بکار انداختن و ایجاد رونق در مکانیسم بازار و تاثیر متقابل عوامل فزاینده شتابنده اقتصادی از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است.

به علت همین عدم تناسب استراتژیهای توسعه با خصوصیات و ویژگیهای این کشورها و مشکلات ساختاری و زیربنایی موجود نه تنها مشکل حل نشده بلکه موجبات رواج بیش از حد تبعیض و بی عدالتی در جوامع بشری را فراهم ساخته و فاصله بین فقیر و غنی را افزایش داده است به طوریکه گروه کثیری از مردم کشورهای در حال توسعه هنوز در فقر و بیماری و وگرسنگی و بیکاری غوطه ورنند.

یکی از مباحثی که ذهن جامعه شناسان، اقتصاد دانان و دولتمردان را به خود مشغول نموده این است که برای رفع این

معضلات در جوامع و با خصوصیات خاص آنان چه باید کرد؟ یکی از راههای روشن و تجربه شده برای رفع و یا کاهش معضلات این کشورها استفاده از شیوه تعاونی و توسعه روحیه همکاری و مشارکت در بین مردم است.

به طور کلی کارشناسان بخش تعاونی تعاونیه‌ها را به دودلیل مناسب برای اجرای برنامه‌های توسعه می‌دانند.

نخست آن که موسسات تعاونی با تجمیع پس اندازهای اندک اعضاء و حمايتهاى مالی دولت و سرمایه‌گذاری و تولید و همچنین آموزش اعضاء که منجر به ارتقاء بهره‌وری نیروی انسانی می‌شود و موجبات افزایش تولید، اشتغال و رشد اقتصادی جامعه را فراهم می‌آورند. دوم آنکه بدلیل رویکردهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی خاص تعاونیه‌ها که الهام گرفته از اصول و ارزش‌های تعاون است و با ساختار کشورهای در حال توسعه هماهنگی و همخوانی بیشتری دارد سبب توسعه سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و رفع تبعیض و بی‌عدالتهای در جوامع می‌گردند که در واقع بستری برای رشد و تعالی و دیگر شرایط لازم برای رشد اقتصادی است که نهایتاً جامعه را بسوی توسعه همه‌جانبه و پایدار رهنمون می‌سازند.

نقش تعاون در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سیاسی

اکنون که به طور اجمال تعاون و اهداف آن و مسائل مربوط به توسعه و موانع و مشکلات فرآوردی پیشرفت و توسعه کشورهای را شناختیم به بررسی نقش و اهمیت تعاون و نهادهای تعاونی در فرآیند توسعه جوامع و ابعاد مختلف آن می‌پردازیم:

نقش تعاون در توسعه سیاسی جوامع

بسیاری از کشورهای در حال توسعه که بعد از جنگ جهانی دوم به کسب استقلال سیاسی نائل گردیده‌اند به نوعی از یک

سیستم سیاسی دموکراتیک و منطبق با نمونه‌های غربی تبعیت نموده‌اند. تجربه نشان داده است که نظام حکومتی دموکراسی اقتباس شده از حکومت‌های غربی در جوامع در حال توسعه به لحاظ ساختار اجتماعی خاص و فقدان شرایط کافی و فراهم نبودن زمینه‌های لازم غالباً بصورت کوتاه مدت به حیات خویش ادامه می‌دهد و سپس جای خویش را به جنبش‌های رادیکال و نهایتاً به حکومت‌های دیکتاتور و مستبدانه می‌دهد. قدرت سیاسی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه یا در دست طبقه خاصی از اجتماع است که خود را از توده مردم به میزان قابل توجهی مجزا نموده است و یا در اختیار رهبران عوام‌فریبی است که تنها در پی تحقق بخشیدن به اهداف خاص خویش می‌باشند و بنابراین عامه مردم بسختی ممکن است در تصمیم‌گیری‌های سیاسی شرکت نمایند.

با توجه به مطالب بالا اهمیت تعاون و نهادهای برای حیات سیاسی کشورهای در حال توسعه در این است که شرکتهای تعاونی از طریق اصول و عقاید خویش شرایطی را بوجود می‌آورند که مردم این کشورها به تدریج و بطرز سیستماتیک جهت اداره و رهبری سیاسی و ایجاد حس مسئولیت‌پذیری آماده و تربیت شوند. بدین سان شرکتهای تعاونی زمینه‌های لازم را جهت شکل دادن به نوعی حکومت دموکراسی مهیا می‌سازند و طبیعی است که جنبش تعاونی قادر است برای نیل به مقاصد اساسی و عدالت در زمینه آزادی و عدالت از طریق اصول و عقاید خویش شرایطی را بوجود می‌آورند که مردم این کشورها به تدریج و بطرز سیستماتیک جهت اداره و رهبری سیاسی و ایجاد حس مسئولیت‌پذیری آماده و تربیت شوند. بدین سان شرکتهای تعاونی زمینه‌های لازم را جهت شکل دادن به نوعی حکومت دموکراسی مهیا می‌سازند و طبیعی است که جنبش‌های تعاونی قادرند برای نیل به مقاصد اساسی دولت در زمینه آزادی و عدالت بالنسبه بهتر از هر جنبش دیگری عمل نمایند. زیرا تعاون آزادی فردی را با تمایل به زندگی جمعی ضمن تامین حقوق

مساوی تلفیق و هماهنگی لازم را در این زمینه بوجود می‌آورد.

تعاونیه‌ها می‌توانند از طریق آموزش و با توجه به اصل خودسازاری که جز لاینفک اندیشه‌های تعاونی است به پرورش اراده اعضا همت‌گمارده و قدرت تصمیم‌گیری را در آنان تقویت نمایند.

برای استقرار نظامی دموکراتیک و مردمی در طبقات پایین یک جامعه تعاون تا آن حد مناسب و برگزیده است که جنبش تعاونی با نظام دموکراسی اصولاً مسیر واحدی را طی می‌نمایند و این همبستگی و هم‌مسیری مبتنی بر تشابه و ارتباط نزدیک بین اصول تعاونی و اصول دموکراسی است. بنابراین اندیشه تعاونی از جمله نیروهایی است که پایه‌گذار ستستم‌های حکومتی دموکراسی بوده و در واقع سرچشمه استقرار نظام تعاونی با نظام دموکراسی یکی است و با توجه به این واقعیت است که موجب شده است که امروزه در برخی کشورهای در حال توسعه سعی می‌شود تا از طریق پیشبرد و تقویت نهضت تعاونی بلوغ سیاسی اعضاء و در نتیجه عامه مردم افزایش یابد و وقایع سیاسی این کشورها را تحت تاثیر خود قرار دهد.

نهضت تعاون موجب برقراری اتحاد و اتفاق بین نیروهای محافظه‌کار که در طرز فکر و منش سنتی کشورهای در حال توسعه نهفته است و عوامل و وسایل پیشرفته اقتصادی می‌گردد. بدیهی است که تعاون با دارا بودن چنین ویژگی‌هایی نه فقط در رشد و توسعه اقتصادی جوامع در حال توسعه موثر است بلکه در شکل دادن به یک نظام دموکراتیک سیاسی و اقتصادی این ممالک نیز موثر خواهد بود و این تنها در صورتی میسر است که شرکتهای تعاونی خود موسساتی آزاد بوده و تنها در حکم عوامل و سازمانهای وابسته به دولت نباشند.

نقش تعاون در توسعه اجتماعی

بدون تردید شرکتهای تعاونی در کشورهای در حال توسعه بدلیل اهمیتی که در این شرکتهای به فرد داده می‌شود و بویژه

عادات قدیمی و ضد توسعه ای را از طریق دادن آموزش و اقدامات تربیتی درجهتی مثبت و سازنده تحت تاثیر قرار دهند و این عناصر را به نیروهای محرک جهت پیشبرد و تقویت برنامه های اقتصادی مبدل سازند و به این ترتیب قادرند از بیکار و گسست موجود بین نظامهای کهن و نظام جدید اجتماعی تا حد زیادی بکاهند.

نقش تعاون در توسعه فرهنگی

وظیفه تربیت فرهنگی شرکتهای تعاونی هم در تمدن فردگرایی کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای در حال توسعه ای که هنوز به این مرحله از تمدن نرسیدند موثر است. در تمدن فردگرایی ممالک صنعتی وظیفه شرکتهای تعاونی اینست که نیروهای فردی را جهت مشارکت در فعالیتهای جمعی و برای نیل به همبستگی بسیج نماید و در کشورهای در حال توسعه که روحیه همکاری جمعی هنوز به طور گسترده در طبقات مختلف مردم وجود دارد وظیفه تعاون آنست که افراد را به احساس مسئولیت آگاه و این احساس را در آنان تقویت نماید.

شرکتهای تعاونی نیروهای فردی و جمعی را که در جهت عکس یکدیگر در حرکتند به وسیله فعالیتهای خودآموزشی و با توجه به تمایلات جمعی با یکدیگر تلفیق و مرتبط می سازند و این وظیفه برای کشورهای در حال توسعه حائز اهمیت فراوانی است زیرا در این کشورها اصولا افراد برداشتی به غلط می شود و از انسانها اصولا برای نیل به مقاصد و اهداف شخصی سوء استفاده بعمل می آید از سوی دیگر اندیشه های جمعی و گروهی افراد بعثت اتکا به سنن و رسوم حاکم بر این جوامع آنچنان شکل حاد و گسترده ای رامی گیرد که به عنوان مانعی به مقابله با نیروهای محرک اقتصادی و اجتماعی می پردازد و جلوی پیشرفت و توسعه کشورها را می گیرد.

در این هنگام اهمیت وظایف تربیتی و فرهنگی نهادهای تعاونی هنگامی بیشتر آشکار می شود که به روشهای انجام

تبعیت از روشهای کسب و کار سرمایه داری و غالبا مترصد و دست اندر کار غارت و استثمار گروه دوم است و طبیعی است که خاتمه دادن به این دوئل از وظایف مهم و عمده سیاستهای توسعه اجتماعی و اقتصادی کشورهای در حال توسعه خواهد بود.

از هم پاشیدگی پیوندهای اجتماعی مخصوصا هنگامی منجر به بروز عواقبی وخیم می گردد که افراد زندگی جمعی و قبیله ای و روستایی خود را رها کرده و به امید دستیابی به کسب و کار و رفاه بهتر اقدام به مهاجرت به شهرها نمایند بدون آنکه در شهرها امکانات شغلی مستمر و دائمی برای آنان فراهم باشد. بدین سان در شهرها محله های فقیرنشین بوجود آمده که در آن افراد ارزشهای کهن و سنتی خویش را از دست داده و پایندهای اجتماعی آنها ریشه کن می گردد. از طرفی دیگر پدیده مهاجرت مستقیمیما موجب فقیر شدن روستاها شده و مبنای اقتصادی روستاها که علاوه بر کشاورزی بر حرفه ها و مشاغل سنتی نظیر صنایع دستی استوار است را نیز در معرض تهدید جدی قرار می دهند که بدو با به طور پنهان و بعدا آشکار موجب پیدایش تضادهای اجتماعی شده و سرمنشاء فعالیتهای سیاسی و اجتماعی می گردد.

بدیهی است که شرکتهای تعاونی به طور کامل قادر به رفع عواقب ناشی از گسستگی پیوندهای اجتماعی نبوده ولی از طریق همکاری و با سازمانهای دولتی و در چهار چوب برنامه های توسعه و توسازی موجباتی را فراهم کنند تا از اضمحلال و از هم پاشیدگی این پیوندها جلوگیری بعمل آید. گفتیم که یکی از انگیزه های اصلی مهاجرت، نبودن شغل مناسب در روستاها و امید برای کسب درآمد و شغل بهتر در شهرها است با تاسیس شرکتهای تعاونی کوچک و مولد در روستاها ضمن ایجاد اشتغال و درآمد بهتر برای روستاییان از اثرات سوء اجتماعی پدیده مهاجرت به شهرها نیز جلوگیری بعمل می آید.

علاوه بر این شرکتهای تعاونی می توانند طرز تفکر سنتی و در نتیجه رسم

بعثت قابلیت و خصوصیات خاص شرکتهای که قادرند هم در اقتصاد و اجتماع مدرن و امروزی و هم در اقتصاد و اجتماع سنتی این کشورها رسوخ نمایند می توانند در توسعه اجتماعی این کشورها نقش مهمی ایفا نمایند. اهمیت شرکتهای تعاونی در توسعه اجتماعی از ویژگی خاص تشکیلات تعاونی ناشی می شود که در آن افراد هم برای همکاریهای متقابل و ایجاد همبستگی یعنی جنبه های اجتماعی تعاون و هم برای رفتاری یاریگرانه و با صرفه یعنی جنبه های اقتصادی شرکتهای تعاونی تربیت می شوند.

در این زمینه باید ابتدا به نقش تعاون در غلبه بر اثرات ناشی از گسستگی پیوندهای اجتماعی در جوامع روبه رشد اشاره نموده که بازتاب آن دسته از پدیده هاست که از رسوخ افکار جدید سرمایه داری - فردگرایی همراه با شیوه های اقتصادی تازه و ارزشها و روحیات نودر نظامات سرمایه داری قدیمی که بیش از هر چیز متکی بر طرز فکر و افکار و عقاید جمعی است ناشی می شود اینگونه افکار و نظرات جدید موجب می گردد که نوعی از هم پاشیدگی اجتماعی در مبنای همبستگی سنتی و زندگی جمعی جوامع روستایی کشورهای در حال توسعه بدون آنکه این جوامع قادر به بهره گیری و استفاده از روشهای جدید اقتصادی و رعایت اصول سودآوری و واحدهای تولیدی در سیاست توسعه اقتصادی خود باشند به وجود آید.

تجربه نشان داده است که رسوخ افکار جدید دوائر متفاوت در جوامع رو به رشد بر جای گذاشته است که یکی اصولا در طرز فکر و برداشت خاص جوامع مزبور از این موج نو است و دیگری در پیدایش گروههایی است که دارای افکار و نظرات متفاوتی در این زمینه می باشد که می توان از آنان به عنوان دوگانگی اجتماعی نام برد یعنی تفکیک جامعه بدو گروه یکی دسته ای کوچک و در عین حال متمتع و برخوردار که در شهرها سکونت دارند و دیگری توده مردم با رسوم و طرز فکری سنتی که اکثر در روستاها و برخی نیز در شهرها مقیم هستند. گروه اول به لحاظ

کار و اصولاً طرز تفکر مردم نسبت به مساله کار و فعالیت در مناطق روستایی توجه خاصی مبذول گردد در چنین اوضاع و احوالی است که شرکت‌های تعاونی با ویژگی‌های خاص خود و یا استفاده از آموزش می‌توانند گام فرهنگی مهمی را در زدودن افکار سنتی و دست و پا گیر جوامع در حال توسعه بردارند و موجبات رشد و شکوفایی هر چه بیشتر این کشورها را فراهم سازند.

نقش تعاون در توسعه اقتصادی جوامع

بی‌شک هنگامی که بحث توسعه کشورها به میان می‌آید یکی از مهمترین جهات آن و شاید اولین جهتی که ذهن شونده را به خود جلب می‌نماید توسعه اقتصادی آن کشورها باشد اصولاً تصور کشوری توسعه یافته بدون توجه به رشد اقتصادی غیر ممکن است و همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید با وجود آنکه توسعه اصولاً دارای مفهومی کیفی و همه جانبه اعم از سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است اما در بسیاری از مواقع بدلیل نقش و جایگاه مهمی که رشد اقتصادی در فرایند توسعه کشورها دارد رشد اقتصادی و توسعه کشور بصورت مترادف بکار می‌رود.

به همین علت نقش مهم تعاون در فرایند توسعه جوامع نیز باید معطوف به توسعه اقتصادی آن جوامع باشد و غالباً نیز تاکید بر روی ویژگی‌های اقتصادی شرکت‌های تعاونی است و ویژگی‌های دیگر تعاونیها از قبیل توسعه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی که شرح آنها گذشت دارای اهمیت ثانوی هستند هر چند که به نوبه خود بسیار مهم و اثر گذار در توسعه و زمینه و بستر رشد اقتصادی جوامع می‌باشند.

همان گونه که در بحث توسعه بیان گردید مهمترین ویژگی کشور های کمتر توسعه یافته و در حال توسعه پایین بودن تولید داخلی، سطح پایین اشتغال و وجود بیکاری آشکار و پنهان فراوان، توزیع نابرابر درآمدها و کمبود سرمایه میباشد و کشاورزی به عنوان مهمترین منبع

اشتغال و درآمد و بهره‌وری پایین در بخش‌های مختلف اقتصادی می‌باشند، اینک به بررسی اجمالی نقش تعاون در توسعه اقتصادی و آثاری که این بخش روی هر کدام از ویژگی‌های فوق دارا می‌باشد که می‌تواند گامی در جهت توسعه و رشد اقتصادی این کشورها باشد می‌پردازیم گرچه باید یادآوری شود که تمام این ویژگی‌ها زنجیر وار به هم مربوطند مثلاً اگر کمبود و مشکل سرمایه در این کشورها حل شود بسیاری از معضلات و مشکلات از قبیل کمبود تولید، بیکاری و ... حل خواهد شد.

تعاونیها وسیله‌ای موثر برای توسعه اقتصادی

تعاونیها با بهره‌گیری از پتانسیل‌های اقتصادی نهفته خود می‌توانند در ماهیت ساختاری و اقتصادی و اجتماعی جامعه موثر واقع شوند. از جمله توانایی‌های شرکت‌های تعاونی در مدیریت اقتصادی عبارت از موارد زیر می‌باشد:

۱- ایجاد پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و کاربرد صحیح سرمایه: یکی از مسائل و مشکلات اساسی توسعه کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه کمبود سرمایه است که این امر، هم به علت فقر است و هم معلول فقر. با وجود کمبود سرمایه، از سرمایه موجود نیز به نحو مناسب و مطلوب استفاده نمیشود، همچنین می‌توان به کمبود سرمایه، عدم ثبات اقتصادی سیاسی، کمی درآمد توده مردم، طرز تفکر طبقات مختلف مردم نسبت به پس‌انداز، بالا بودن میل به مصرف در طبقات شهر نشین به علت عادت به شیوه‌های زندگی مصرفی، عدم هماهنگی بین صاحبان سرمایه کوچک و عدم حمایت آنها به فعالیت‌های بزرگ اقتصادی و پایین بودن در آمد واقعی سرمایه، اشاره کرد. لذا نقش تعاونیها و شیوه تعاونی در این زمینه حائز اهمیت است. تشکیل و توسعه تعاونیها در مناطق شهری و روستایی مناسب‌ترین راه تجمیع امکانات مالی اندک افراد متوسط

الحال جامعه و طبقه کارگر و کشاورز است. ۲- ایجاد اشتغال: یکی از مسائل و مشکلاتی که گریبانگیر کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه است، بیکاری و کم کاری جمعیت قادر به کار است. مساله بیکاری در این کشورها تنها به مناطق شهری محدود نمیشود بلکه به میزان قابل توجه در روستاها نیز گسترش یافته و به صورت‌های مختلف دیده میشود. شرکت‌های تعاونی می‌توانند نیروی کار را متشکل ساخته و از نیروی فعال آنها بهره‌گیری نمایند. این امر علاوه بر ایجاد اشتغال، وسیله‌ای برای جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها نیز خواهد بود.

علاوه بر ویژگی‌های گفته شده تعاونیها می‌توانند:

۳- در کنترل تورم و کم کردن فاصله تولید کننده و مصرف کننده (حذف واسطه) نقش بسیار موثری داشته باشند.

۴- در کشورهای جهان سوم با مد نظر داشتن ویژگی‌های صنایع کوچک و متوسط خدمات ارزنده‌ای برای صنایع فراهم نمایند.

۵- فرهنگ مطلوب مشارکت مردم در توسعه را تحقق بخشند و همراه با توسعه کسب و کار، امکان تعلیم و تربیت را ایجاد نمایند.

۶- بازدهی نیروی کاری با شیوه‌هایی نظیر فرد بیشتر در مقابل کار بیشتر و یا از طریق بهبود سازمانی و بهسازی نیروی انسانی افزایش دهند.

بازمهندسی تعاونیها

ضمن اصلاح بسیاری از قوانین موجود که موجب ایجاد مشکلاتی در فعالیت مناسب تعاونیها شده است توصیه می‌شود ساز و کارهای لازم در این زمینه ها فراهم گردد: ۱- تعاونی‌ها می‌بایست بتوانند در زمینه های اقتصادی و غیر انتفاعی یا خیر خواهانه فعالیت نمایند. (اقتصادی، اجتماعی، خدماتی، سیاسی و فرهنگی)

۲- حتی الامکان تمام اعضا در تعاونی مشارکت فعال داشته باشند. (در مباحث

تقویت بخش ترویج تعاون به عنوان یک راهکار اساسی در توسعه فرهنگ تعاون

* ترویج به عنوان یک شیوه موثر و آموزشی غیر رسمی با کمک ابزارها و شیوه های خاص و منحصر به فرد خود می تواند موجب ارتقای سطح دانش و آگاهیهای افراد و جامعه گردد و بر این اساس به تقویت روحیه و فرهنگ تعاونی و ارزشهای تعاونی کمک نموده و در جهت تشکیل تعاونیها در گرایشهای مختلف با توجه به امکان سنجی های موجود کمک نموده و موجب ارتقای سطح کیفی تعاونیهای موجود گردد.

* توسعه آموزشها و توسعه منابع انسانی بدون شک در تقویت بکارگیری شیوه های نوین مدیریتی در سطح جامعه و موسسات و شرکت های تعاونی و توسعه بهره وری به عنوان یکی از راهکارهای اساسی در تامین منابع مالی امروزه دولت ها خواهد بود.

* محدودیت های نیروی انسانی در بخش تعاون و گستردگی تخصص ها و حمایت ها و نیازهای جامعه و لزوم جلب مشارکت های مردمی، ضرورت همکاری با سایر دستگاههای اجرایی و سازمانها و دانشگاهها... را ایجاد می نماید. این موضوع بویژه بدلیل فعال سازی واحد های کارآفرینی در سطح دانشگاهها و ادارات و تخصیص مناسب بودجه های اشتغال و... و بودجه قابل توجه ایشان در فعالیتهای آموزشی و ترویجی و فرهنگی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است.

* انجام فعالیت های ترویجی تعاون، در صورتیکه به نحو مناسبی صورت گیرد می تواند موجب اشتغالزایی پایدار، توسعه بهره وری، افزایش GNP، افزایش آموزش های عمومی، توسعه فرهنگی جامعه، ارتقای روحیه و فکرهایی که با اصول و ارزش های تعاونی همراه است در جامعه، گسترش حفاظت از محیط زیست، استاندارد، مدیریت مشارکتی و... گردیده و در نهایت در جهت دستیابی به توسعه پایدار قدم بردارد، در حالیکه در بقیه

الامکان از انجام رای گیری های ساده و بدون طی مقدمات پیشنهادی صرف نظر شود.

۱۵- تعاونیها باید دیگر ارتباط داشته

و الزاما از طریق اتحادیه ها عمل نمایند

۱۶- بجای تغییر مدیریت ها، به دلایل نرسیدن به اهداف توجه شده و با تصویب و الزام اجرای ضوابط جدید موجب بهبود وضعیت گردند.

۱۷- نظارت کامل و بالایی تا سطح اعضا بر تعاونیها حاکم گردد. (توسط دستگاههای مسئول)

۱۸- نظارت و مدیریت بر تعاونیها به شکل بازرسی و نیز بر اساس کنترل کیفیت جامع (TQM) اعمال گردد تا علاوه بر پیشگیری از خرابی، موجب پیشرفت مستمر تعاونیها را فراهم نماییم.

۱۹- آموزش مستمر بر تعاونیها حاکم باشد.

۲۰- الزام تعاونیها به اصلاح سیستم داخلی و بهره گیری از تعاونیهای خوشه های تعاونی و ارتباط فعال با آنها

۲۱- رضایت اعضا و مشتریان به میزانی باشد که ضعیف ترین افراد بر احتی حق خود را بگویند و بپذیرند.

۲۲- وزارت تعاون نظام های کیفیت، الکترونیک، بازاریابی و تبلیغات، آموزش، بازار رسانی و حضور در نمایشگاههای داخلی و خارجی، اتوماسیون سیستم ها، تامین ارتباطات داخلی و خارجی بین تعاونی ها، تامین آخرین فناوری ها و... را در تعاونی ها اجرا و پشتیبانی نماید.

۲۳- بانک و بیمه تامین و تضمین سرمایه گذاری ها فراهم شود

۲۴- حتی الامکان تعاونی های غیر انتفاعی و یا با اهداف خیر خواهانه فعال گردند.

۲۵- سهام تعاونی ها قابل واگذاری باشد.

۲۶- مکانیزم های لازم برای مشارکت فعال اعضا فراهم گردد. (برای پاسخ به این سوال عضو که چرا فعال نیستیم؟)

سرمایه، حضور در مجامع، ارائه مشاوره فنی و علمی، فعالیت های کاری مانند بازاریابی و...

۳- حداقل و حداکثر اعضا در تعاونی ها به نحوی باشد که امکان مشارکت فعال همگان فراهم و نظارت بر کارها به خوبی صورت گیرد.

۴- مکانیزم کاری تعاونی به نحوی طراحی گردد که منافع مناسبی نصیب تمام افراد تعاونی گردد.

۵- تمامی افراد در تعاونی مسئول بوده، وظیفه دارند و می بایست پاسخگو باشند.

۶- حتی الامکان تمامی فعالیت ها به صورت مدون و بر اساس دستورالعمل مناسب باشد.

۷- اطلاع رسانی کامل و آگاهی رسانی به نحو قابل قبول صورت گیرد.

۸- احترام کامل به مشتریان و مشتری مداری برای تمام اعضا و کارکنان تعاونی مهیا گردد.

۹- حتی الامکان کارکنان تعاونی و مشتریان کالا و خدمات تعاونی، عضو تعاونی باشند.

۱۰- مشارکت مادی و معنوی اعضا در تعاونی بخوبی مشهود و ملموس باشد.

۱۱- زمینه مناسبی برای ارائه پیشنهادات اعضا به مدیران و کمک به عملی شدن آنها فراهم گردد.

۱۲- در گردش کارها از کمیته های تخصصی، R&D و کمیته های بازاریابی بهره گیری شود.

۱۳- سیستم نظارت و بازرسی کاملا مناسب فراهم شده و امکان حسابرسی و ارزیابی در هر زمان برقرار باشد.

۱۴- رای گیری ها پس از طی مراحل مختلف مورد اقدام قرار گیرد. از آنجمله مستندات علمی، نتایج بررسی های تحقیقی، دخالت دادن میزان تجربه افراد، سرمایه، تحصیلات، تعداد اعضا در اتحادیه ها و...

در رای و... به خوبی بهره گیری شود و حتی

موارد اینگونه نیست.

* با توجه به منابع محدود مالی و انسانی در سطح دستگاههای اجرایی و دولتی لزوم گسترش فعالیتها در بکارگیری از شیوه های مناسب و موثر در بخش ترویج از جمله ترویج خصوصی، انعقاد توافقنامه های همکاری با دستگاهها، فعال سازی اتحادیه ها و اتاق های تعاونی و... احساس می شود.

* با عنایت به موارد فوق تشکیل تقویت معاونت ترویج و توسعه در وزارت تعاون هر چند به صورت موقت (یکدوره ۱۰ ساله) با ادغام برخی واحدها و دفاتر تخصصی و تغییر ساختار لازم به همراه شورای عالی ترویج تعاون پیشنهاد می شود.

* طراحی شورای مرکزی ترویج در ستاد و شوراهای استانی با عضویت مدیران عالی و ارشد وزارت تعاون، اتحادیه ها، اعضای متخصص از اساتید دانشگاهها و حسب مورد از سایر دستگاهها در جهت سیاستگزاری، تعیین خط مشی ها و تصمیم گیری در مورد طرح ها

* اولویت دادن در ارائه آموزش های ترویجی به رهبران، مدیران و نهادها و گروههای خاص

* طراحی واحد های مشاوره و راهنمایی در سطح دانشگاهها، ادارات تعاون با حضور کارشناسان خبره، ارشد و با تجربه

* تشکیل کمیسیون های مشترک توافقنامه های همکاری مشترک با دستگاههای اجرایی و دانشگاهها، تعیین دفاتر یا کمیته های کاری در دستگاههای مقابل و تعیین حمایت ها و نظارت و هدایت دو طرف در تشکیل و توسعه و ترویج تعاونیها

* لزوم مشارکت گروههای مختلف عمومی و تخصصی در داخل و خارج از آن در توسعه آموزشها و هدایت و راهنمایی موثر مخاطبین

* بکارگیری روشهای معمول ترویجی و بویژه بهره گیری از رسانه های گروهی و صدا و سیما

* تشکیل واحد های غیر دولتی و تعاونی

ترویج، برقراری نظام سرباز مروج تعاون و... تکمیل آموزش ها و به هدف رسانی تعاونی ها

* ترویج تشکیل تعاونیهای مشاوره مهندسی، بازاریابی و بازاری رسانی، خدماتی و خدمات آموزشی

* انجام فعالیت های ترویجی در تسهیل تشکیل تعاونیها، راه اندازی و بهره برداری، فعالیت های مالی و حقوقی در تعاونیها و کاهش مشکلات تعاونیها در اخذ وام و تسهیلات بانکی

* تقویت روحیه تعاونی و ترویج ارزشهای تعاونی به منظور کاهش گرایش و تمایل غالب آنها صرفا به مباحث مالی و اقتصادی و اخذ وام

* تقویت نیروی انسانی بخش ترویج از جهات کمی و کیفی و بهره مندی از آموزشهای لازم در کل کشور

* تقویت بودجه های ترویجی

* برقراری ارتباطات موثر و هماهنگی های لازم بین بخش های آموزش، تحقیقات، ترویج و روابط عمومی و امور بین الملل در سازمان

* توسعه ارتباط با سایر کشور ها به منظور بهره گیری از تجربیات و سیستم های آموزشی

* توسعه ارتباطات و عضویت در سازمانها و مراکز بین المللی با هدف بهره گیری از امکانات و روشها

* تدوین برنامه های استراتژیک و پنج ساله در بخش ترویج

* طراحی تحقیقات موثر امکان سنجی تشکیل و تقویت تعاونیها در نقاط مختلف کشور بر اساس اولویت های کلان جامعه

رسانی، بازاریابی، تشکیل اتحادیه ها و ارتباط با دستگاههای مرتبط و بین المللی و نمایشگاهها و سمینارها

* طراحی سمینارها و گردهمایی های آموزشی و ترویجی

* توسعه آموزشهای تعاونی از طریق نهادها و ارگانها و دانشگاهها و ارتقای دانش مدیران و کارشناسان در بخش تعاون

* تلاش در جهت شناسایی و معرفی تعاونیهای موفق و نمونه و معرفی آنها به روش های مختلف

* تلاش در جهت تقویت بخش ترویج و تعاون از طریق مجامع قانونی و حقوقی و دولت و تبیین دیدگاه فرا سازمانی تعاون در کشور.

تقویت ترویج تعاون با توسعه همکاری با دستگاهها اجرایی و مراکز سازمان های آموزشی

در سالهای اخیر لزوم کوچک سازی دولت و بهره گیری از بخش های غیر دولتی، کمبود بودجه و نیروی انسانی ماهر در انجام فعالیت ها و بویژه هزینه بر بودن بخش های آموزشی و ترویجی و تحقیقی دولتی که فعالیت های بسیار ارزنده ولی دیر بازده ای می باشند، ما را به تدارک راه کارهای مناسب و تامین امکانات لازم در جهت دستیابی به اهداف رهنمون می سازند.

از جمله این راهکارها، بهره گیری از فرایند های هدایتی، نظارتی و حمایتی و کمک گیری از امکانات و نیروی انسانی سایر دستگاهها و نهادها و دانشگاهها در توسعه کمی و کیفی تعاونیها و ترویج فرهنگ تعاونی و همکاری بوده است.

این فعالیت نقش بسیار اساسی را در توسعه و ترویج و گسترش تعاونیها و ایجاد گرایشات جدید و نوین در بخش تعاون داشته است و در صورت توجه و عنایت بیشتر مسئولین و دست اندر کاران اجرایی نتایج بسیار موثر و اثر بخشی را بدنبال خواهد داشت.

وزارت تعاون ضروریست در راستای

۸- مشکلات موجود در بحث فرهنگ کار گروهی و تیمی (مانند نایک‌نواختی در کار و برابری در پرداخت و یا اختلاف ناچیز)

۹- نبود ساز و کار مناسب برای مشارکت و فعالیت مناسب تمام اعضا در تعاونی‌ها

۱۰- وجود تفکر تعاونی معادل ارزانی و مناسب بودن و واقعی نبودن آن

۱۱- وجود تعاونی‌های راكد و غیر فعال

۱۲- عدم توجه لازم مدیران نظام به بخش تعاون و ترویج تعاونی و نبود الزام کافی برای ایشان

۱۳- کم توجهی به بخش ترویج از جنبه‌های مختلف علی‌رغم تاکید همیشگی بر آن در اولویت‌های اول

۱۴- وجود رقبای قدرتمند تعاون شامل بخش‌های خصوصی و دولتی

۱۵- پیچیدگی در کارهای ثبت و فعالیت تعاونی برای عامه مردم

۱۶- وجود ذهنیت‌های منفی از کارکرد تعاونی‌های موجود

۱۷- وجود تفکر کمیت‌گرایی و کم توجهی به کیفیت

۱۸- مشکلات متعدد پیش روی فعالیت‌های اقتصادی در کشور

۱۹- اشباع بازارها و مشکلات توجیهات اقتصادی (لزوم آگاه‌سازی و ظرفیت‌سازی)

۲۰- لزوم توانمندسازی بخش تعاون و پیش‌بینی مکانیزم لازم مدیریت تحول در بخش

راهکارها

۱- تشکیل و فعالیت شورای عالی تعاون به ریاست مقام محترم ریاست جمهوری و دبیری وزیر محترم تعاون

۲- اصلاح قوانین و ضوابط موجود و اجرایی شدن آنها در جهت تقویت بخش تعاون

۳- رفع موانع ضد ترویجی در بخش تعاون

۴- توجه به رویکرد مشتری‌مداری نسبت به تمامی مشتریان بخش ترویج

اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی اعضا و جامعه - تقویت روحیه توجه به اصول و مسایل جامعه از جمله توسعه آموزش‌شدهای عمومی و تخصصی در بین عموم مردم در حفاظت از محیط زیست، تعدیل تورم، تامین نیازهای اجتماعی و فرهنگی مردم و...

- فراهم نمودن زمینه ایجاد تشکل‌های کوچک و بزرگ با هدف تامین منافع و نیازهای مشترک اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی در سطح مدارس و دانشگاه‌ها به منظور تمرین یادگیری فعالیت‌های اجتماعی واقعی

علل وموانع رشد وتوسعه

فرهنگ تعاونی و راهکارها

همان‌طور که بیان شد یاریگری از دیر باز به روش‌های مختلف در ایران وجود داشته است لیکن در حال حاضر هدف توسعه و ارتقای آن فرهنگ دیرین در قالب تشکل‌های جدید و به منظور توسعه همه‌جانبه کشور است. موضوعات مورد نظر در طی متن به تفصیل مطرح گردید و در اینجا به طور مختصر به برخی از آنها اشاره می‌نماییم:

۱- عدم شناخت و آگاهی عموم مردم از تعاونی‌های جدید و توانایی‌های آنها در رفع بیکاری، تامین نیازها، رفع مشکلات اجتماعی و...

۲- ضعف قوانین حمایتی از تعاونی‌ها که یا موجود نیست و یا اجرایی نمی‌شوند.

۳- ضعف در ساختار تعاونی‌های موجود که افراد را جلب نموده و تمایل چندانی برای مشارکت فراهم نمی‌کنند

۴- ضعف در سیستم‌های نظارتی و بازرسی در تعاونی‌ها و بخش تعاون

۵- عدم حمایت لازم از بخش تعاون که علی‌رغم اعلام اولویت‌ها و قوانین اجرا نشده است

۶- ذهنیت‌های منفی از بخش تعاون در بین مردم و وجود عوامل ضد ترویجی

۷- نبود انگیزه کافی در جلب و جذب به بخش تعاون (وضعیت مشابه بخش خصوصی و گاه بدتر است)

انجام وظایف قانونی خویش در چاقوب قانون بخش اقتصاد تعاونی جمهوری اسلامی ایران و در جهت تحقق اهداف زیر با انعقاد توافقنامه‌های همکاری با دستگاه‌های اجرایی، سازمانها و مراکز آموزش عالی نتایج موثر و قابل توجهی را در توسعه و گسترش تعاونی‌ها، ترویج روحیه تعاونی و همکاری در رفع نیازهای مشترک و بر طرف نمودن برخی مشکلات تعاونی‌ها دنبال نماید. از جمله اهداف در این توافقات شامل موارد زیر خواهد بود:

- توسعه فرهنگ همکاری و همیاری در اقصا مختلف، جوانان، دانشجویان، و دانش آموزان و فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها در جهت رفع نیازهای مشترک و ایجاد اشتغال

- ارتقای سطح آموزش‌های عمومی و تخصصی در بین اعضا و ارکان تعاونی‌ها و عموم مردم

- فراهم نمودن بستر مناسب برای اتحادیه‌ها، اتاق‌های تعاونی، به منظور توسعه آموزش بین تعاونی‌ها

- توسعه آموزش، تحقیقات و ترویج به طور مشترک

- توسعه فعالیت‌های هدایتی، حمایتی و نظارتی به طور مشترک، متمرکز و سیستماتیک از تشکل‌های تعاونی

- توجه به اولویت‌های نظام و سازمانها و دستگاه‌ها و نیازهای ایشان و رفع آن با کمک تعاونی‌ها

- کانالیزه نمودن حمایت‌های مادی و معنوی و ارائه پیشنهادات به مدیریت‌های عالی کشور

- توسعه و تقویت مشارکت عمومی و توسعه مشارکت در گروه‌های مختلف جامعه

- تقویت جامعه‌پذیری و پذیرش اصول و ضوابط اجتماع به خصوص در بین دانش آموزان و جوانان

- فراهم نمودن امکان کنترل و نظارت موثر و پایدار

- فراهم نمودن زمینه تشکیل تعاونی‌های آموزشی و خدماتی در رفع نیازهای مشترک

و تعاونی (داخلی و خارجی)

- ۵- فراهم نمودن زمینه فعالیت تعاونی ها در عرصه های اجتماعی و فرهنگی و اولویت دهی به موضوعات اجتماعی تا اقتصادی
- ۶- انجام اصلاحات لازم در ساختار بخش و وزارت تعاون
- ۷- باز مهندسی در تعاونی ها
- ۸- طراحی و اجرای نظام کامل نظارتی در بخش تعاون
- ۹- الزام دستگاهها و نهاد های فرهنگی به تخصیص بخش قابل توجهی از فعالیت ها و برنامه های خود به توسعه فرهنگ تعاونی
- ۱۰- ایجاد سیستم های مناسب و آسان سرمایه گذاری و تضمین سرمایه
- ۱۱- فراهم نمودن فرهنگ خدمت و کمک به یکدیگر بجای مباحث اقتصادی و منافع شخصی
- ۱۲- ایجاد زمینه های لازم برای جلب و جذب مردم و اطمینان دهی به ایشان
- ۱۳- بهره گیری از گروههای اثر بخش جامعه
- ۱۴- طراحی خوشه های تعاونی و تامین شبکه های ارتباطی کامل و مطمئن ارتباطی بین تعاونی ها
- ۱۵- تحقق عدالت اجتماعی با فراهم آوردن زمینه های رشد و توسعه بخش تعاونی همراه با عزم و اراده ملی.
- ۱۶- جمع آوری سرمایه های کوچک مردم برای تبدیل به سرمایه های بزرگتر به شکل تعاونی و امکان یابی فعالیت مشترک
- ۱۷- مبارزه با گرانی و توزیع نامناسب که به تعاونیهای توزیع به شکل خرید انبوه و ارزانتر کالا و فروش به اعضا با قیمت تامین کننده هزینه ها امکان پذیر است.
- ۱۸- کاهش هزینه های تولید با همیاری و همکاری صمیمانه اعضا، صرفه جویی و بهره برداری صحیح از امکانات و منابع در تعاونیهای تولیدی
- ۱۹- ایجاد اشتغال در زمینه های متعدد با سرمایه های متناسب با نوع تولید و یا

- خدمات و در نتیجه کاهش نرخ بالای بیکاری در جامعه
- ۲۰- رقابت سازنده یا بخش خصوصی در جهت تامین منافع مصرف کنندگان و مصالح عمومی برای جلوگیری از تورم بیشتر و اصلاح ساختار اقتصادی.
- ۲۱- تقویت بخش ترویج و توسعه مشارکت های مردمی بخش و وزارت تعاون
- ۲۲- توسعه آموزشها و توسعه منابع انسانی بدون شک در تقویت بکار گیری شیوه های نوین مدیریتی در سطح جامعه و موسسات و شرکت های تعاونی و توسعه بهره وری به عنوان یکی از راهکارهای اساسی در تامین منابع مالی امروزه دولت ها خواهد بود.
- ۲۳- محدودیت های نیروی انسانی در بخش تعاون و گستردگی تخصص ها و حمایت ها و نیازهای جامعه و لزوم جلب مشارکت های مردمی، ضرورت همکاری با سایر دستگاههای اجرایی و سازمانها و دانشگاهها و... را ایجاد می نماید. این موضوع بویژه بدلیل فعال سازی واحدهای کار آفرینی در سطح دانشگاهها و ادارات و تخصیص مناسب بودجه های اشتغال و.. و بودجه قابل توجه ایشان در فعالیتهای آموزشی و ترویجی و فرهنگی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است.
- ۲۴- انجام فعالیت های ترویجی تعاون، در صورتی که به نحو مناسبی صورت گیرد می تواند موجب اشتغالزایی پایدار، توسعه بهره وری، افزایش GNP، افزایش آموزش های عمومی، توسعه فرهنگی جامعه، ارتقای روحیه و فکر هایی که با اصول ارزش های تعاونی همراه است در جامعه، گسترش حفاظت از محیط زیست، استاندارد، مدیریت مشارکتی و.. گردیده و در نهایت در جهت دستیابی به توسعه پایدار قدم بردارد، در حالیکه در بقیه موارد اینگونه نیست.
- ۲۵- با عنایت به موارد فوق تشکیل و تقویت معاونت ترویج و توسعه در وزارت تعاون هر چند به صورت موقت (یک دوره ۱۰

- ساله) با ادغام برخی واحدها و دفاتر تخصصی و تغییر ساختار لازم به همراه شورای عالی ترویج تعاون پیشنهاد می شود.
- ۲۶- طراحی شورای مرکزی ترویج در ستاد و شوراهای استانی با عضویت مدیران عالی و ارشد وزارت تعاون، اتحادیه ها، اعضای متخصص از اساتید دانشگاهها و حسب مورد از سایر دستگاهها در جهت سیاستگزاری، تعیین خط مشی ها و تصمیم گیری در مورد طرح ها
- ۲۷- تشکیل کمیسیون های مشترک توافقنامه های همکاری مشترک با دستگاههای اجرایی و دانشگاهها، تعیین دفاتر یا کمیته های کاری در دستگاههای مقابل و تعیین حمایت ها و نظارت و هدایت دو طرف در تشکیل و توسعه و ترویج تعاونیها
- ۲۸- بکارگیری روشهای معمول ترویجی و بویژه بهره گیری از رسانه های گروهی و صدا و سیما
- ۲۹- تقویت روحیه تعاونی و ترویج ارزشهای تعاونی به منظور کاهش گرایش و تمایل غالب آنها صرفا به مباحث مالی و اقتصادی و اخذ وام
- ۳۰- توسعه ارتباط با سایر کشور ها به منظور بهره گیری از تجربیات و سیستم های آموزشی
- ۳۱- طراحی سیستم هدایت موثر مخاطبین به بخش های تخصصی به منظور رفع مشکلات و سوالات
- ۳۲- توسعه آموزشهای تعاونی از طریق نهادها و ارگانها و دانشگاهها و ارتقای دانش مدیران و کارشناسان در بخش تعاون
- ۳۳- اطلاع رسانی و آگاهی دادن به عموم مردم تا حد ممکن از مزایای بخش تعاونی
- ۳۴- تلاش در جهت تقویت بخش ترویج و تعاون از طریق مجامع قانونی و حقوقی و دولت و تبیین دیدگاه فرا سازمانی تعاون در کشور
- ۳۵- بررسی علل وجهات توسعه اقتصادی حاکی از آنست که نیل به توسعه

نیاز به همکاری و تشریک مساعی شدید در سطح بین المللی دارد. مبادله تجربیات بین کشورها هم از لحاظ تحقیقات تعاونی و هم از لحاظ انجام همکاریهای علمی و عملی بین المللی بسیار نافع است.

۳۶- کشورهای در حال توسعه حتما لازم نیست به ایجاد شرکتهایی مبادرت نمایند که دقیقاً طبق مدل و نمونه کشورهای پیشرفته باشد باید وضع شرکتهای را با شرایط و خصوصیات هر کشور و مردم آن تطبیق داده و متناسب با امکانات، نیاز و استعدادها، خاص هر منطقه جهت تشکیل تعاونیها گام برداشت.

۳۷- افزایش نقش تعاونیهای مصرف در توزیع مایحتاج عمومی و تداوم حمایت دولت از این تعاونیها با هدف اصلاح ساختار توزیع کالا در کشور بمنظور کنترل قیمتها و مهار تورم نیز در امر توسعه بسیاری میتواند موثر باشد.

۳۸- نقشی که دولت در توسعه تعاونیها ایفا می نماید بسیار حساس و موثر است اگر دولت تعاونیها را به منزله ابزاری که به مقاصد سیاسی او کمک می نمایند تلقی نماید نهضت تعاونی بوجود نخواهد آمد و تعاونیها نخواهند توانست نقش ویژه خویش را در توسعه اقتصادی کشور ایفا نمایند. دولت باید ابتدا به اقدامات زیربنایی جهت تشکیل و بسط تعاونیها مبادرت ورزد و به شرکتهای تعاونی پس از پشت سر گذاشتن مراحل ثبت و تاسیس از طریق قراردادن تسهیلات و منابع مالی - البته همراه با نظارت و حسابرسی - کمک نماید تا به رشد لازم دست یابد اگر دولت با تسلط کامل بر تعاونیها نظارت نماید و حق اتخاذ تصمیمات مهم را از آنان سلب نماید نهضت تعاونی نخواهد توانست به رشد و بالندگی کافی دست یابد.

۳۹- در نتیجه سیاست دولت در رابطه با تعاونیها باید بگونه ای باشد که تعاونیها بتوانند بدون آنکه استقلال خود را از دست دهند از کمکها و حمایتها و تشویق دولت

برخوردار شوند.

منابع و مآخذ:

۱. ابراهیمی، محمدصادق و همکاران، ۱۳۸۱، توسعه پایدار کشاورزی، ماهنامه جهاد، سال ۲۳، شماره ۲۵۸
۲. احمد پور داریانی، محمود، ۱۳۸۳، نقش دولت در توسعه آموزش و کار آفرینی، مجله تدبیر، عضو هیات علمی دانشگاه امیر کبیر
۳. البرزی، صدراله، بهره وری با نگرش کاربردی، ماهنامه تعاون شماره ۱۴۱، خرداد ۱۳۸۲
۴. الوانی، سیدمهدی، ۱۳۸۰، نقش مشارکت عمومی در اثربخشی مدیریت دولتی، مدیریت و توسعه، شماره ۸
۵. امینی، علی اکبر - تعاونیهای راهی به جامعه سالم، انتشارات وزارت تعاون ۱۳۷۲ -
۶. ابراهیمی، محمدصادق و همکاران، ۱۳۸۱، توسعه پایدار کشاورزی، ماهنامه جهاد، سال ۲۳، شماره ۲۵۸
۷. امیران، حیدر، ۱۳۸۰، روند مسیر تکاملی سیستم های مدیریت کیفیت جهت نهادینه کردن فرهنگ استاندارد مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی توسعه و ترویج استاندارد
۸. جاویدانه، بهادر، ۱۳۸۴، فرهنگ یاریگری و توسعه تعاون در ایران، مقاله ارائه شده به همایش تعاون و اشتغال و توسعه دانشگاه یزد
۹. جمشیدی، حسین، ۱۳۸۴، تغییر اثر بخش، ماهنامه تعاون
۱۰. جمشیدی، حسین، ۱۳۸۴، نقش تعاونیها در روند جهانی شدن، ماهنامه تعاون
۱۱. جمشیدی، حسین، ۱۳۸۲، تعاونیها و نقش آنان در توسعه آموزشهای عمومی در کشور، مقاله ارائه شده به همایش تعاون و اشتغال و توسعه
۱۲. جمشیدی، حسین، ۱۳۸۵، تقویت ترویج بخش تعاون راهکاری الزامی در دستیابی بخش تعاون به سهم خود در اقتصاد، مقاله ارائه شده به همایش راهکارهای اجرایی سیاستهای ابلاغی اصل ۴۴
۱۳. جمشیدی، حسین، ۱۳۸۲، ترویج و توسعه مشارکت های مردمی در تعاون، مقاله ارائه شده به همایش تعاون و اشتغال و توسعه
۱۴. جمشیدی، حسین، نقش تعاونیها در توسعه حفاظت از محیط زیست، ارائه شده در همایش

سراسری محیط زیست

۱۵. روزبهان، محمود. مبانی توسعه اقتصادی. انتشارات تابان، ۱۳۷۶
۱۶. علوی، امین اله، ۱۳۷۶، مدیریت اثر بخش، کتاب، سازمان مدیریت دولتی
۱۷. قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران با آخرین اصلاحات مصوبات مهر ماه ۱۳۷۷
۱۸. قره باغیان، مرتضی. اقتصاد رشد و توسعه. جلد ۱ چاپ سوم، ۱۳۷۳
۱۹. گلستان هاشمی، سید مهدی، ۱۳۷۸، نقش آموزش و توسعه انسانی در فرآیند توسعه پایدار ایران، تدبیر، شماره ۹۱
۲۰. حجازی، یوسف، ۱۳۷۵، مهندسی فرآیند های آموزشی و ترویجی، تهران، وزارت جهاد کشاورزی
۲۱. سون، اک، ترجمه ۱۳۸۲، ارزشهای آینده، توصیه هایی برای جهت گیری اصلی، فصلنامه همیار، سال ۵ شماره ۱۸ و ۱۷
۲۲. طالب، مهدی، ۱۳۷۶، اصول و اندیشه های تعاونی، کتاب، موسسه انتشارات و چاپ، دانشگاه تهران
۲۳. طالبی، سکینه، ۱۳۸۰، درآمدی بر نهادینه کردن فرهنگ استاندارد در موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی توسعه و ترویج استاندارد، مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران
۲۴. عطوفی، محمدرضا، آموزش اندازه گیری بهره وری، دی ماه ۱۳۸۲
۲۵. قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران با آخرین اصلاحات مصوبات مهر ماه ۱۳۷۷
۲۶. گلستان هاشمی، سید مهدی، ۱۳۷۸، نقش آموزش و توسعه انسانی در فرآیند توسعه پایدار ایران، تدبیر، شماره ۹۱
۲۷. لیونیر گر، هربرت اف دیال، اچ گرین، ۱۳۷۴، انتقال تکنولوژی از محققان به بهره برداران کشاورزی، ترجمه دکتر محمد چیزی، تهران، دانشگاه تربیت مدرس
۲۸. سند توسعه بخش تعاون
۲۹. لایحه توسعه بخش تعاون
۳۰. برنامه استراتژیک وزارت تعاون